Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

№ 29–30 (392–393)
19 липня 2012 р.

Інколи складається враження, що урядує в Україні не українська державна влада, а московська «зондеркоманда», яка має завдання похоронити Україну як незалежну державу, позбутися такої реалії і поняття як український народ. З усіма його національними ознаками й культурними традиціями…

Євген ДУДАР

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

БОЛИТЬ

МОВА – НАШІ БАРИКАДИ І НАШІ ЗНАМЕНА

Антиукраїнська більшість Верховної Ради – реґіонали, комуністи і литвинівці ухвалили закон про засади державної мовної політики – «законопроект Ка-Ка». З болем про нинішню ситуацію і можливий розвиток подій в Україні роздумує письменниця і публіцист Любов Голота.

…Що ж, для цієї братії, яка взялася «рихтувати» Україну і українців, усе можливе. Після Харківських угод, після бандитських хитрощів, із якими була ухвалена низка інших законів, що понижують рівень життя українців, 248 фарисеїв і фальсифікаторів продали душі. Наші українські душі, бо власних у них нема. Давно запродані, разом із будь-якою гідністю. Оцініть ступінь нахабства і підлості, яку продемонстрував так званий народний обранець Михайло Чечетов, котрий одразу після голосування заявив журналістам: «Оцените красоту игры. Мы их развели, как котят. Я не знаю, что они будут делать на выборах». Очевидно, Чечетов добре знає, що будуть робити на виборах вони разом із комуністами: фальсифікувати результати всенародного голосування. Так само знає подальші дії Партії реґіонів В. Колесниченко, який упевнено говорить про те, що офіційна двомовність буде леґалізована в Основному Законі у рамках роботи Конституційної асамблеї.

Сліпі й глухі до голосів української громадськості, до України і її законів, вправні наперсточники посилаються на ООН, Європарламент і Раду Європи, але не називають Росію, на догоду якій і затіяна ця диявольська гра з автохтонним народом України. Дурячи людей обіцянками про «дешевий газ і економічне благоденствіє», нинішня влада, порушивши державні закони, засягає на саме існування незалежної України. Якщо ми дозволимо Януковичу, Литвину, Азарову нав'язати цей протиправний закон українцям, то чекаймо територіального поділу нашої Батьківщини, встановлення комуняцько-бандитського режиму, який продасть українські землі, надра, погодиться на всі російські намагання відновити російську імперію у найгіршому варіанті «славянских союзов», «русских миров». Вони вже тепер обіцяють нам «нову країну», вперто гублячи букву в її назві. «Країна» для них потрібна для пограбунку й множення капіталів. Нам, українцям, громадянам незалежної держави, потрібна Україна, в якій житиме український народ і лунатиме українська мова.

Українська мова стала нашою останньою лінією оборони. Наша мова – наша зброя. Її міць і сила не залежать від злоби й потуги україноненависників, від слабкості й амбіцій політиків різних мастей, які грають на мінному полі рідної мови народу.

«Ти знаєш, що ти людина?» – запитував крізь пітьму комуняцької радянщини кожного зі співвітчизників Василь Симоненко, ніби передчуваючи, що навіть не однофамілець, а просто збіг голосних і приголосних – Петро Симоненко, читай: Адам Мартинюк–Ківалов–Колесніченко–Чечетов–Янукович та інші засягнуть на суть української ідентичності – мову. І, якщо їхня воля, – не «мова твоя єдина» панувatиме, а мова окупанта ганьбитиме Україну в третьому тисячолітті, як привид темних сторіч, слідом за царями й царятами, валуєвськими й емськими заборонами й указами. Та де вони, гниль і прах, де їхні прокляті могили, де їхні нащадки? Розточились і стали порохом. Розверзнуться «хлябі небесні» й над нинішніми ґвалтівниками української душі.

Не відступаймо! Не біймось! Не корімося – наша мова переможе! І ми переможемо! Вірмо в це разом – мільйонно, говорімо про це мільйонноусто. Мова – наші барикади і наші знамена!

Прозвучала сурма судного часу для режиму Януковича і його опричників.

Я не вірю, що цей Президент накладе своє вето на фарисейський закон, бо він не є ґарантом Конституції за своєю людською суттю.

Але я знаю, що українці не дозволять наступити на власне серце. Нації німими не живуть. Інакше історія стирає їх зі своїх скрижалей, а Бог викреслює з книги життя.

Будьмо, українці!

Любов ГОЛОТА

Від редакції: про Голготу української мови читайте на стор. 4–6.

АКЦІЇ

НА СТОРОЖІ СЛОВА

В Україні розгорнулася безстрокова акція на захист української мови. У ній беруть участь не тільки політики, а насамперед – прості українці, особливо студенти.

У Києві довкола Українського дому вони гуртуються не під політичними прапорами, а під небом своєї країни. У вишиванках, з українськими піснями, під національними прапорами українці різних поколінь не визнають ухваленого парламентом законопроекту. Співають українських пісень – і стають сильнішими духом, замість вибулих голодувальників приходять нові.

На варту мови стали й у центрі Івано-Франківська. Активісти молодіжних громадських організацій розпочали безстрокову акцію протесту проти мовного закону.

Молодіжна ініціатива дістала символічну назву – «Український дім. Івано-Франківськ». А це – шість наметів у середмісті Івано-Франківська. Молоді люди щоранку о 5.30 співають Державний Гімн України, читають українські книжки, дивляться фільми, грають у футбол і теніс та кажуть, що намагаються достукатися до сердець українців. Молоді готові 30 липня, в день імовірного підписання законопроекту, їхати до Києва, аби приєднатися до всеукраїнської акції протесту. В молодіжній ініціативі «Український дім. Івано-Франківськ» наголошують, що розпочата кампанія є абсолютно аполітичною, а появу партійної символіки у будь-якому вигляді вони розцінюватимуть як провокацію, намагання політиків пропіаритись.

Тож гуртуймося довкола «Українського дому». Мова – найміцніший кордон, який формує націю і захищає державу, її національний інтерес.

Не будь байдужим! Дій сьогодні! Разом ми – сила!

ЗВЕРНЕННЯ

ВИМАГАЄМО ВЕТО

Члени Товариства української мови ім. Т. Шевченка в США обурені антиконституційним голосуванням у парламенті України щодо Закону «Про засади державної мовної політики», йдеться у зверненні ТУМу США. Така критична неповага до Конституції України **є зрадою членами парламенту,** які зобов'язувалися **під присягою** дотримуватися цього документа, який вони зараз намагаються узурпувати. Крім того, міжнародні комісії відзначили антипроцесуальні заходи, вжиті владною більшістю у парламенті, такими, що не відповідають європейським конституційним стандартам. Таке беззаконня і зневага до державної мови в Україні не має місця в зрілій Українській державі.

Пане Президенте, ми вимагаємо, щоб Ви **наклали вето** на запропонований закон «Про засади державної мовної політики». Як ґарант Конституції України, документа, на якому лежить сама основа сучасної державності України, Ви повинні однозначно підтримати **єдину державну мову України – українську!**

Пане Президенте, українська громада і світ чекає Вашого вето!

З повагою,
проф. ***Віра БОДНАРУК,*** *голова*

КОНФЕРЕНЦІЇ

КЕРМО ДОВІРИЛИ ПЕРЕВІРЕНОМУ

Відбулася звітно-виборна конференція крайової організації Народного руху України. Делеґати рухівського зібрання проаналізували політичну ситуацію в Україні й ухвалили заяву на захист української державної мови. Вони обрали голову крайової організації НРУ. Ним знову став депутат обласної ради Ігор Шумега.

В конференції взяли участь поважні київські гості – всеукраїнський лідер цієї політсили народний депутат України Борис Тарасюк, його заступник Василь Куйбіда і голова «Молодого Руху» Іван Крулько.

По завершенні на запитання журналістів відповів Борис Тарасюк, який, зокрема, зазначив, що «влада Януковича наближається до міжнародної ізоляції», а недавній візит із запізненням на чотири години російського президента Владіміра Путіна до нашої держави є нічим іншим, як «уже вкотре продемонстрованою публічною імперською зневагою Росії до України та її народу…»

НЮРНБЕРҐ-2

ЗЛОЧИНИ КОМУНІЗМУ СЛІД ЗАСУДИТИ, ЯК І ЗЛОЧИНИ НАЦИЗМУ

Злочини нацизму засуджені Нюрнберзьким судом. До речі, одним із суддів був і «комунізм» в особі СРСР і його прокурора Вишинського. Але і сам комунізм учинив злочин проти людства не менше, а навіть більше. Та він не засуджений, а почасти навіть нині афішує себе, як найефективніша (щоправда, ніде в світі не реалізована) модель суспільного розвитку. А втім не засудження комунізму і є головною причиною нинішніх бід незалежної України. Отож постає запитання, які ж злочини здійснив російський комунізм? Передусім:

1. Розв'язання московським комуно-більшовицьким режимом трьох війн проти незалежної держави України (УНР), знищення та окупація її.

Російські більшовики продовжували політику московського царя та російського Тимчасового уряду щодо України, українського народу та українських земель – **утримати українські землі в межах Російської держави**, тому вони розв'язали три війни проти незалежної держави України протягом 1917–1920 рр.

У «Маніфесті до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради» від 3 грудня 1917 р. В. Ленін з нечуваним фарисейством і політиканством заявив: «…Ми, Совєт Народних Комісарів, визнаємо Народну Українську Республіку, її право зовсім відділитися від Росії або вступити у договір з Російською республікою про федеративні й подібні взаємовідносини між нами. Все, що стосується національних прав та національної незалежності українського народу, визнається нами, Совєтом Народних Комісарів, негайно, без обмежень і незаперечно».

Що ж до фінляндської буржуазної республіки, то Ленін констатував: «…ми не зробили жодного кроку у сенсі обмеження національних прав і національної незалежності фінського народу і не зробимо ніяких кроків, що обмежуватимуть національну незалежність будь-якої нації зі складу тих, що входили чи хочуть увійти до складу Російської республіки».

І тут же звернення до українського парламенту – Центральної Ради: «Ми звинувачуємо Раду в тому, що, прикриваючись національними фразами, вона веде подвійну буржуазну політику…» Отже, права українського та фінського народів визнали, українську та фінську держави визнали, а український парламент та уряд не визнали, ще й висунули претензії до них в ультимативній формі.

Документ закінчувався погрозою: «У випадку неотримання позитивної відповіді… протягом 48 годин, Совєт Народних Комісарів буде вважати Раду у стані відкритої війни проти Совєтської влади в Росії та на Україні».

Як свідчать факти, дійсною причиною розв'язання воєн соціалістичної Росії проти соціалістичної України стали не контрреволюційні дії Центральної Ради, а питання виживання більшовицької влади, тобто питання хліба. Справжню, приховану причину війни дізнаємося з телеграм Голови Совнаркому В. Леніна, надісланих на початку першої війни проти України. Перша телеграма – В. Антонову-Овсієнку (тодішньому Головнокомандувачеві більшовицької армії на Україні) і С. Орджонікідзе (тимчасовому Надзвичайному комісару району України): «**В Харків Антонову і Серго. Ради Бога, застосовуйте найенерґійніші революційні заходи для надсилання хліба, хліба!!! Інакше Пітер може сконати. Особливі потяги і загони. Збір та посилка. Супроводжувати потяги. Повідомляти щоденно. Ради Бога! Підпис – Ленін**». Друга телеграма – В. Антонову-Овсієнку після бою під ст. Крути: «**Вітаю перемогу. Спрямуйте всі зусилля для підвозу в Пітер хліба і хліба. Підпис – Ленін**».

(Чит. стор. 7)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **– 91083**

СОБАКА ГАВКАЄ, А КАРАВАН – ІДЕ

ЗАГЛЯНЬМО У ПЕРШОДЖЕРЕЛА

Часто читаєш і перечитуєш матеріали-дослідження ніби недавні, але яким пострадянським духом вони просякнені. Як, скажімо, публікації Національного архіву США. Він опублікував сто сторінок дослідження під назвою «Гітлерівська тінь нацистських військових злочинців, розвідка США і холодна війна». Автори – Річард Брайтман і Норман Года, два провідних єврейсько-американських автори про голокост, і, звичайно, бійці на службі…

Дослідження заповнені примітками з посиланнями на певних авторів. На жаль, часто джерела вельми сумнівні і у всіх випадках не є першоджерелами. Текст цих двох авторів рясніє необґрунтованими інсинуаціями і жорстокими радикальними характеристиками. Тому що, здається, в кожного є ціль. Я змушений оприлюднити мою особисту ціль, захистити українські питання й український націоналістичний визвольний рух. Тому зосереджу увагу виключно на п'ятому розділі «Колаборанти: Аліянтські розвідки та Організація Українських Націоналістів».

Я не історик. Я – юрист, який опирається на свідчення експертів і докази. Моїм обов'язком задля істини є надання доказів, аби запропонувати як можна надійнішого за повноваженням експерта і, коли є питання про достовірність, наполягати на перевірці документа.

Не треба занурюватися глибоко в предмет, щоб з'ясувати рівень достовірності й авторитету наведених доказів. Вже другий пункт починається: **«Організація Українських Націоналістів (ОУН), заснована в 1929 році західними українцями зі Східної Галичини, закликала до незалежної і етнічно однорідної України».** Не дивно, що заява не має примітки. Чи це абсолютна неправда? Ні, фактично ОУН була сформована в 1929 році й закликала до незалежної України. Однак, де серед тисяч доступних документів ОУН можна знайти хоч одне посилання на заклик до **«етнічно однорідної України»?** Цей приклад нісенітниці не є просто опискою. На наступній сторінці з'являється таке: **«Крило Бандери (ОУН(Б)) було бойовою фашистською організацією».** Знову не має підтвердження чи посилання на пропоноване **«фашистське» тавро.**

Докази, подані на підтримку тези, що ОУН та її провідники були антисеміти і, час від часу, винні у військових злочинах, коливаються від цитат безпосередньо з документів ОУН, але вирвані з контексту, до цитат з неперевірених джерел, в яких необхідно глибоко копатися, щоб дізнатися, що є джерелом іншого, а ще – до радянських документів, які не пройшли перевірку автентичності, й, нарешті, – до чуток. Наприклад, у «Бандерівському проголошенні» від 1941 року, яке пропонується як доказ антисемітизму, й мотивації для подальших погромів і вбивств, мовиться: **«Жиди в СРСР є найвідданішою підпорою пануючого большевицького режиму та аванґардом московського імперіалізму в Україні».**

Справді, вище наведене є цитатою з II Великого Збору ОУН. Разом з тим, ця цитата продовжується: **«Протижидівські настрої українських мас використовує московсько-большевицький уряд, щоб відвернути їхню увагу від дійсного спричинника лиха і щоб у час зриву спрямувати їх на погроми жидів. Організація Українських Націоналістів поборює жидів як підпору московсько-большевицького режиму, освідомлюючи рівночасно народні маси, що Москва – це головний ворог».**

Насправді були й інші попередження ОУН українському населенню, переконуючи його не брати участь у заходах проти євреїв, а зосередитися на ворогах: совєтах і нацистах.

Прикладом доказу відсутності довіри взагалі є заява нібито лідера ОУН (Ярослава Стецька) з 1941 року, яка демонструє екстремний антисемітизм, а навіть підтримку нацистів у винищенні євреїв; у виносці сказано, що взята вона з публікації знаного єврейсько-голландського історика голокосту і українсько-канадського перекладача (не історика). На жаль, посилання у виносці, виявляється, не є джерелом, а посиланням на виноски документів нещодавно розкопаних з радянських архівів. Дивно, що до розпаду Союзу, цей документ, чи його копія або текст, ніколи раніше не бачив жоден дослідник голокосту на Заході, зокрема, коли ця «заява» хіба не передавалась ексклюзивно совєтам. Документ не пройшов перевірку автентичності й проблема довіри навіть не розглядається. Історик, тиражуючи це, мав би принаймні спитати себе, чому у всіх своїх попередніх дослідженнях він не зустрічав цього документа або принаймні посилання на нього.

Автентичність доказів радянського архіву була й залишається загадковою. У найкращому випадку, висуванець повинен був подати документ, з огляду на його важливість, на аналіз почерку, паперу і чорнила.

Захисники цього документа виступили з лицемірним і Макіавеллівським арґументом, що, хоча Совєти дезінформували в пресі й популярних виданнях, документи в їхніх архівах слід розглядати справжніми, поки не буде доведене протилежне. Навпаки, сотні радянських архівних документів, представлених на випробування на Заході, були дискредитовані протягом багатьох років. Насправді після розпаду СРСР самі колишні радянські чиновники визнали «фабрикування» матеріалу, включаючи документацію, яка «завдає моральний і політичний збиток ворогам СРСР» і поглиблює **«прірву між антирадянськими сіоністами й українськими буржуазними націоналістами».** В такому випадку моя відповідь історикам, перекладачам, їхнім прихильникам і уряду Росії –перевірмо аналітично ваш вихідний документ, тобто папір, чорнило, почерк.

І останній «доказ» – це всюдисущі «чутки»: «Моше Мальтц, єврей, що проживав, переховуючись у Сокалі, чув від дружнього поляка, що близько 40 євреїв, які ховалися в лісі недалеко від свого будинку… бандерівські банди прийшли і вбили їх усіх». Моше не є свідком вбивства. Його свідчення не мають доказової сили, хоч як би він старався, хоч як би часто повторював.

Нарешті, коли звинувачення в антисемітизмі не тримаються купи, то чому б не сумніватися у вбивстві «невинних» польських цивільних осіб. Лідер ОУН Микола Лебедь є головною ціллю дослідження Національного архіву. В іншому випадку зв'язок з ЦРУ не працює, оскільки ЦРУ не співпрацювало з Бандерою чи Стецьком. У цьому дослідженні Лебедь представлений кількаразово як антисеміт, але конкретно звинувачується тільки в одному воєнному злочині, який не демонструє антисемітизму. Лебедь пов'язаний тільки з однією цитатою: «Очистити всю повстанську територію від польського населення». Однак, джерелом є шановний історик Тімоті Снайдер.

У цьому випадку професор Снайдер був необережний. Він не спирався на першоджерела, а на особисті праці українського економіста й публіциста. Навіть тоді професор Снайдер не прочитатав усієї цитати. У ній мовиться: «Очистити всю повстанську територію від польського населення, яке всюди шкодить українській справі через провокаційну роботу польських урядовців у німецьких установах і масову підтримку польськими селянами більшовицької партизанки». Це щось інше, чи не так!

Я – американець і шкодую, що мої податкові долари оплачують цю антиукраїнську брехню.

Аскольд С. ЛОЗИНСЬКИЙ

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

КС під каблуком АП

Рішення Конституційного Суду щодо неконституційності таємного голосування під час призначення і відкликання голови парламенту доводить, що парламентська більшість має намір налагодити процедуру ухвалення рішень, вигідних Партії реґіонів. Про це заявив політолог Олександр Палій. «Найімовірніше, мовний проект будуть переголосовувати, щоб організувати «проштовхування» рішень, вигідних Партії реґіонів, без жодного спротиву», – зазначив він. На думку експерта, Конституційний Суд довів, що «перебуває в повному управлінні Адміністрації Президента».

До списку ЮНЕСКО

Село Нижній Вербіж Коломийського району відвідали члени міжнародної робочої групи щодо внесення церков Карпатського реґіону до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Нижньовербізька церква Різдва Пресвятої Богородиці є одним із основних претендентів на внесення до цього списку, адже розташована вона на автентичному місці, її нікуди не перенесли. Експерти висловили свої побажання та зауваження щодо проведення робіт з відновлення первісного вигляду храму.

Добудовують собор

Будівництво унікальної релігійної споруди – катедрального собору Преображення Господнього УГКЦ завершується в Коломиї. Цей храм стане найбільшим у Західній Україні. Перший камінь під його фундамент заклали ще 13 років тому. На нижньому ярусі, який вміщатиме дві тисячі парафіян, проводитимуть катехитичні заняття і зустрічі, у верхній частині можуть одночасно зібратись три тисячі вірян. Саме тут і відбуватимуться богослужіння. Освячення храму заплановане на 19 серпня. Поруч із храмом планують спорудити дзвіницю та господарські приміщення.

«Покутська вільха»

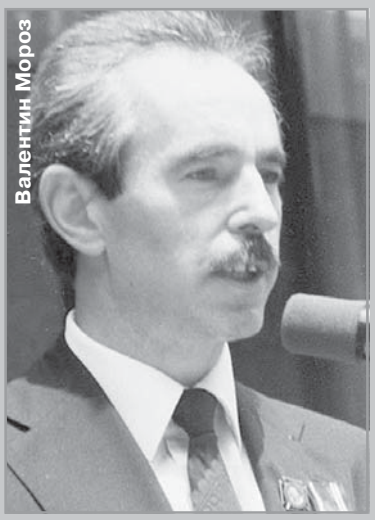
У селі Гончарівка Тлумацького району відбувся четвертий районний фестиваль народної творчості «Покутська вільха». Розпочалося святкове дійство концертною програмою з участю фольклорних колективів та молодих естрадних виконавців Тлумаччини, а продовжилося народними гуляннями. Свято вільхи входить до циклу літніх купальських свят. Цей звичай зародився ще в часи Київської Русі, коли на Покуття нападали монголо-татари. Люди, втікаючи, ховалися у болотистих місцях, де росло багато вільхи. А вже коли татари відходили, вдячні люди прикрашали вільху і вшановували її як рятівницю людського життя. Окрім Гончарівки, свято вільхи відзначали ще й у селах Кутище, Тарасівка, Колінці, Гринівка.

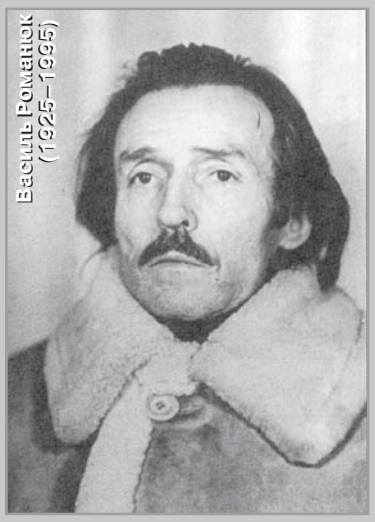
ТАЄМНЕ І ЯВНЕ

ЯК ОГРАНЮВАЛИСЬ ХАРАКТЕРИ

ВАСИЛЬ РОМАНЮК І ВАЛЕНТИН МОРОЗ: ПРОБЛЕМИ СПІВПРАЦІ І ВЗАЄМОВПЛИВУ

«Космач в історії Гуцульщини та України: до 600-річчя першої письмової згадки» – на таку тему відбулася конференція, на якій виголосили ряд доповідей і повідомлень, у тому числі, про Василя Романюка. Нижче друкуємо статтю П. Арсенича про співпрацю Василя Романюка і Валентина Мороза.

Валентин Мороз

Василь Романюк (1925–1995)

З отцем Василем Романюком мене познайомив у 1968 році мій товариш Іван Костинюк, який, як і я, за зв'язки з В. Морозом був звільнений з роботи. Під час перших розмов з Романюком я довідався, що він був членом ОУН, збирав продукти для УПА і тому у 1944 р. засуджений на 20 років каторжних робіт. Звільнений у 1953-му. Згодом став православним священиком у Новоселиці Снятинського району, а у 1968 р. приїхав на парохію у Космач, де у 1963–1964 рр. знімався фільм С. Параджанова «Тіні забутих предків».

Одночасно о. Романюк навчався в Московській духовні семінарії, яку закінчив 1969 року. В цей період він бував в Івано-Франківську, ми зустрічалися і розмовляли на різні теми, я пропонував, щоб отець у проповідях порушував і актуальні проблеми світського характеру, щоб гуцули дотримувалися стародавніх звичаїв. Якось я відважився попросити, щоб він матеріально допоміг Валентинові Морозу. Щоправда, коли я робив спроби зібрати кошти для Мороза, отримав лист такого змісту: «Тов. Арсенич, радимо не турбуватися про сім'ю Мороза. Звертайте більше уваги на свою сім'ю, так буде ліпше». Коли о. Романюк приніс мені значну суму, ми пішли до гуртожитка по вул. Дадугіна (тепер – Коновальця, 141), де жив Валентин. У кімнату зайшов сам і передав пакунок. В. Мороз сказав, що хотів би особисто познайомитися з жертводавцем. Під час розмови отець Романюк запросив Мороза приїхати до Космача. І якось він приїхав на Великдень разом із Чорноволом, якого Романюк охрестив. Ознайомившись із Космачем, В. Мороз подивувався, наскільки Космач унікально обдароване село з дивовижною концентрацією талантів. Тут – найкращі писанки, вишивки, музики…

З того часу ми постійно контактували з Валентином Морозом, я давав йому читати книги, що були заборонені, зокрема, твори Б. Лепкого, А. Чайковського, М. Грушевського, Д. Дорошенка, М. Аркаса, І. Крип'якевича, праці про І. Мазепу, календарі товариства «Просвіта», «Літопис Червоної Калини», газети «Діло», «Неділя» та інші. Сам же він через М. Гориня та інших одержував самвидав і поширював його.

Та це потрапило під око КҐБ і 1 вересня 1965 р. його заарештували. А через п'ять місяців – Луцький обласний суд засудив його на 4 роки таборів суворого режиму «за антирадянську аґітацію». Після суду мене й Івана Костинюка за те, що нібито знали про націоналістичні погляди підсудного, звільнили з роботи. Комуністу А. Загоруйку «за безпринципне ставлення до проявів націоналізму» оголосили сувору догану з занесенням в особову справу. Щодо мене, партком педінституту виніс таке рішення: «за втрату політичної пильності, яка проявилась у тому, що П. І. Арсенич попав під вплив українського буржуазного націоналіста, одержував від В. Мороза, збирав і розповсюджував ворожі антирадянські вірші й пісні, приховував націоналістичну діяльність В. Мороза, за нещирість на партзборах, яка проявилась у тому, що він не все розповів про свій зв'язок з націоналістами, виключити П. І. Арсенича з рядів Комуністичної партії».

Зрозуміло, що не обійшлося без гонінь. Так, у Коломийській газеті «Червоний прапор» за 12 серпня 1966 р. у статті «Ніхто не забутий, ніщо не забуте» якийсь М. Титинюк з Печеніжина писав: «Я був знайомий з П. Арсеничем та В. Морозом. П. Арсенич читав антирадянську літературу, при поїздках в м. Яремче співав націоналістичні пісні, закликав студентів не вивчати радянські пісні. П. Арсенич та В. Мороз дістали по заслузі. Я ненавиджу тих, хто йшов на поводку в українських буржуазних націоналістів…»

В. Мороз відбував ув'язнення в Мордовії. Після звільнення, у вересні 1969 р., повернувся до Івано-Франківська, але роботи йому не давали. Навіть не дозволяли вчитися ремеслу. Натомість шили нову справу. За написання антирадянських статей «Серед снігів», «Хроніка опору» та інших 1 червня 1970 р. його знову заарештували й засудили на 14 років. На захист В. Мороза виступило до сорока сміливців – письменники, журналісти, науковці Києва, Львова, Івано-Франківська та священик Володимир Романюк. Останній звернувся із заявою до Верховного Суду УРСР в справі засудження на 9 років позбавлення волі і 5 років заслання історика Валентина Мороза. У ній, зокрема, наголошувалося:

«Ми живемо в час великих прискорень і великих контрастів. З одного боку – зростає у світі модерна жорстокість і новітній тоталітаризм, девальвуються цінності, втрачають традиції і глибшає спустошеність. З іншого – болісне шукання шляхів до Миру, Добра і Справедливості.

І все ж часто зло перемагає: потоптання християнських вартостей, які людство виробляло століттями, стає звичним і навіть буденним… Серед таких знецінюваних вартостей, мабуть, на перше місце слід поставити людяність, терпимість, християнське милосердя.

Такі думки прийшли відразу, щойно стало відомо про неймовірно жорстокий засуд, що його виніс Івано-Франківський обласний суд Валентинові Морозу. 14 років засудження. З них – 6 років спецтюрми і 3 роки таборів особливого режиму, – на таке можна було б засудити хіба убивцю або ґвалтівника, – і то з великою гіркотою, з розумінням боргу суспільству за збоченство такого індивіда.

А що зробив Валентин Мороз? Принципово і відверто написав кілька статей, перейнятих щирою турботою про духовні набутки нації, про її долю, про людяність і справедливість. Людину, сповнену турботи про народ і про людей, судили за «підрив лади». Варто було б задуматись, хто насправді «підривав» лад – Валентин своїми людяними статтями, чи Івано-Франківський облсуд по-азіатському жорстоким вироком, здатним скомпрометувати будь-який лад.

Я знав Валентина особисто. Знав як гарну людину, чесну, високоморальну, розумну. І я ніколи не чув з його уст нічого такого, що можна було б назвати злочинним.

Я не юрист, можу й не знати, якими статтями чи параграфами обґрунтувався вирок Морозові. Але щоб зрозуміти, що цей вирок незаконний навіть юридично, мені досить було дізнатися, що судили Мороза закрито, в чотирьох порожніх стінах, під посиленою охороною і наглядом.

Звертаючись до вас як до касаційної інстанції, яка скоро переглядатиме справу Мороза, прошу вас керуватися не тільки юридичними мірками (хоча і їх достатньо, щоб анулювати або зменшити вирок), а, насамперед, високими принципами людяності й справедливості.

Бо навіть Понтій Пилат, вища інстанція у римській провінції Іудеї, якого важко запідозрити у надмірній людяності, не хотів приєднувати свого імені до чорних злочинів і наклепів фарисеїв на Ісуса Христа і, як каже Святе Письмо, «умив руки»… 27.11.1970 р.».

На жаль, на цю заяву не зреаґували. Лише у квітні 1979 року після п'ятимісячного голодування і під тиском світової громадськості влада обміняла В. Мороза і ще чотирьох дисидентів на двох радянських шпигунів. Спочатку він працював у Гарвардському університеті, згодом – у Канаді. Лише в 1991-му повернувся в Україну.

Василя Романюка спочатку перевели на парафію в інше село, а потім – арештували. У незалежній Україні його обрали патріархом.

Петро АРСЕНИЧ

«ЯВОРИНА-2012»

ВІТАЛИСЯ, БРАТАЛИСЯ...

Стало доброю традицією щорічно у липні на горі Яворина, що на Долинщині, вшановувати подвиг повстанців підстаршинської школи «Олені» і крайового провідника УПА Роберта – Мельника.

Цьогоріч вона зібрала тисячі людей, чимало з яких з базового табору пройшли хресною ходою до місця загибелі провідника Роберта, взяли участь у богослужінні і велелюдному зібранні з великою концертною програмою в урочищі села Липа. На вічу виступив лідер ВО «Свобода» О. Тягнибок, який дав оцінку політичній ситуації в Україні та вручив нагороди за спортивні досягнення свободівцям різних областей.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» С. Волковецький у своєму слові зазначив, що святкування «Яворини» увійшло в добру традицію краю і є важливим у зв'язку з наступом антиукраїнських сил, воно єднає людей різних поколінь з усієї України. Голова Долинського районного Братства ОУН–УПА Ю. Долішній наголосив, що в нинішній ситуації маємо бути готові повторити подвиг упівців...

Атмосфера свята передавала те велике прагнення українців до єднання і тривогу за долю України. Люди з різних реґіонів, молоді, яких було більшість, і поважного віку, знайомі й незнайомі, щиро вітались, братались, своїм прикладом, безперечно, спонукаючи політиків таки реалізувати ідею єднання України.

Теодор ДРОВНИЧ

НАРОД І ВЛАДА

ТАК ПОБОРЮЮТЬ ПРАВДУ

Пікет, організований Запорізькою «Просвітою» біля облдержадміністрації, пройшов досить напружено. Міліція застосувала силу для розгону просвітян, у дворах чергували загони «Беркуту» і спецпідрозділи, готові силою знести учасників мовного протесту з місця проведення. Голова ЗОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Олег Ткаченко, організатор акції, прикував себе ланцюгами до металевого пандусу, до пана Олега приєднався просвітянин Святослав Щербина з шестирічним сином, які замотали себе ланцюгами, підтримуючи голову «Просвіти» і протестуючи проти свавілля антиукраїнської влади.

Почався збір підписів. «Запоріжці – сьогодні нас убивають. Захистімо себе від геноциду з боку олігархів та бандитів із Партії реґіонів. Відстоїмо право нації на рідну мову – задля ще живих наших дітей» – підняли плакати на захист рідної мови. Міліція відбирала у людей плакати з мовною символікою та конфіскувала просвітянський прапор. Ганяла по всій площі за тими, хто не хотів добровільно віддавати знаряддя, плакати з лозунґами.

Раптом стражі порядку спеціальними щипцями порвали товстий металевий ланцюг і, від'єднавши його від пандуса, потягли, як кримінального злочинця, голову Запорізької «Просвіти» до міліцейської машини. Люди перешкоджали ганебним діям міліції, лягали під колеса автомобіля, але Олега Ткаченка все ж забрали у відділок, де його звинуватили у неіснуючих порушеннях.

А люди і далі висловлювали свої протести й не розходились майже до вечора, коли активісти «Просвіти» з майдану прийшли під двері суду, де розглядалася справа щодо дій О. Ткаченка, і чекали, поки той вийшов під загальні оплески в козацькому вбранні та з залишками ланцюгів на тілі.

Галина ЄГОРОВА,
прес-центр ЗОО ВУТ «Просвіта»

ПОСТАТІ

ЛЮДИНА-БОРОТЬБА

До 140-річчя Левка Бачинського

У ньому, у його зовнішньому вигляді було щось величне, від давньоримських державних мужів. Було дійсно щось від лева, якого випустили на арену амфітеатру на нерівний двобій із гладіаторами і його левина натура вимагає битися, вмерти, а не здатися. Якщо стисло викласти біографію Лева Бачинського, який народився і зріс на серафинецькій землі, то він наче прожив два життя.

Насамперед він – громадський діяч високого штибу. Батько його, Василь, був директором школи в Серафинцях і дав освіту синові у Коломийській гімназії, де він познайомився з Василем Стефаником та Лесем Мартовичем. Опісля Левко вчився у Чернівецькому університеті на юриста. Пізніше він матиме у Станиславові свою адвокатську контору. Довший час Л. Бачинський очолюватиме Українську радикальну партію. Буде знайомий з Іваном Франком. Багато разів обирався послом (депутатом) до австрійського парламенту і польського сейму. Відома його чотирнадцятигодинна (без перерви), справді цицеронівська, промова у парламенті.

В часи ЗУНР Левко Бачинський стає віце-президентом. Саме він очолює галицьку делеґацію до Києва для підписання Акту злуки між ЗУНР і УНР, виголошує промову 22 січня 1919 року у Києві.

У боротьбі він і загинув. Під час бійки у польському сеймі він отримав важкі побої. Його поховали 1930 року у Станиславові. І нині його гробівець знаходиться на Меморіальному цвинтарі біля драмтеатру.

Ще він був великим просвітителем, зокрема, заснував першу в Серафинцях читальню.

...Знав про Л. Бачинського раніше, ніж можна було знати в радянські часи. Мамина сестра Марія була заміжня за небожем Левка Теодором Бачинським, який був моїм нанашком. Дитинство моє частково минало в їхній сім'ї. І я вже тоді дізнався про Л. Бачинського, збагнув його велич, його служіння й боротьбу за вільну Україну.

В Серафинцях свято бережуть пам'ять про свого славного земляка. Тут, на місці його хати, споруджений пам'ятник людині-боротьбі.

Василь БАБІЙ

З НАШОЇ ПОШТИ

ХОЧУ СТАТИ ПРОСВІТЯНИНОМ

Доброго святкового дня, дорогі просвітяни! В ці непрості для нашої держави і народу часи, коли на вагах – совість і честь супроти нахабства і безчинства, українство і рідна мова – супроти навали блюзнірства промосковських підкаблучників, маю велике бажання стати членом «Просвіти», щоб допомагати відстоювати українську мову і державність. Не був ніколи й не буду в жодній політичній партії, бо моя партія – свідомі, щирі українці. Підкажіть, будь ласка, як стати дійсним активним членом направду, як мені здається, незалежної і направду історично і ментально української організації з гордою назвою «Просвіта», які обов'язки, на вашу думку, я міг би взяти на себе, ставши членом організації? Чи вам такі люди як я, можливо, і не потрібні?

Ці запитання я адресую до голів як міської, так і обласної організацій.

З повагою, ***Михайло ФЕДАК,*** *с. Павлівка*

Від редакції. Шановний пане Михайле! Зі своєю справою щодо бажання стати просвітянином Ви можете звернутись до місцевого або районного чи міського осередку «Просвіти». Гадаємо, Вам не відмовлять у такому благородному бажанні.

СТАНЬМО ЗА МОВУ В РЯДИ!

Мово, мово колискова,
За що тебе душать?
За що вкотре, знову й знову,
Плюють тобі в душу?

Чом новітні яничари
«Язики» ламають,
А Єфремов, і Азаров
Копняками пхають?

Знай, торують сини вражі
До Москви дорогу...
Станьмо, друзі, всі на стражі
Й помолімось Богу.

Як колись молився Шевченко
У степу, в неволі...
Ой терниста доріженька
Вкраїнської долі.

Не цураймось боронити
Українську мову –
Товчуть її московити,
Як бідну корову.

Ту корівку в Глазового,
Що мови не знала...
Українство, – в ряди строго,
Щоб й Москва не спала!

Михайло ФЕДАК,
с. Павлівка Тисменицького району

ПАМ'ЯТЬ

«ГАЛИЦЬКА», ОТЖЕ, – УКРАЇНСЬКА

Бібліотека-читальня Народного дому «Просвіта» поповнилася новим виданням – «Івано-Франківська станиця Галицького братства колишніх вояків 1-ої Української дивізії (1 У. Д. «Галичина») Української національної армії».

Книга дає відповіді багатьом сучасникам і дослідникам подій Другої світової війни, яким важко зрозуміти, чому аж понад 80 тисяч української молоді зголосилися до лав Дивізії зброї – СС «Галичина». І сьогодні виникають запитання: як можна було тоді зважитися на співпрацю з гітлерівською Німеччиною, коли тисячі українців гинули в гестапівських катівнях і коли мільйони української молоді депортовано на невільницькі роботи до Німеччини?

Бачачи неминучість поразки Німеччини у війні, галичани все ж таки вступають у війну на німецькому боці. Чи не простіше було б відсидіти десь на печі або в лісі, дочекатися Червоної армії, щоб добити вже конаючого німецько-фашистського загарбника у її лавах? Чому саме боротьбі проти більшовизму, а отже, проти Червоної армії присвятили своє життя галицькі юнаки?

Відповідь на це запитання – у цій книзі, в публікаціях авторів розділів Івана Монолатія, Володимира Кубійовича, Володимира Малкоша, голови Івано-Франківської станиці дивізійників Михайла Мулика та інших.

Отже, запрошуємо вас у просвітянську бібліотеку.

Михайлина БОДНАР

ТАК ДУМАЮ

ЄДНОСТІ ВИМАГАЄ НАРОД

Пані Ольга з Луганська пише:

«У ваших публікаціях ви закликаєте нас до об'єднання. Ця істина зрозуміла для кожної тверезомислячої людини. Але хто мусить об'єднатися?! Які політичні сили?! Адже практично всі вони за двадцять років новітньої історії України дискредитували і себе, і своїх лідерів...»

Дякуємо, пані Олю, за мудре і доречне запитання. Радіємо так само Вашим словам, через те що з них стає зрозуміло: наші люди переважно орієнтуються, звідки може походити загроза для кращої долі України. Важливим є і те, що українці шукають вихід із того становища, в яке потрапила країна. І тут відповідь може бути лише одна – активна та не байдужа участь кожного у виборчому процесі. Бо, попри реалістичну ремарку пані Ольги, слід привітати задекларовані цілі опозиційного об'єднання і його прозору виборчу програму, одначе, багато ще залишилося недоліків, щоб здобути всенародну довіру.

Справжні, а не маріонеткові, опозиційні сили, мусять пролюструвати своїх кандидатів, щоб не вкрались приховано колишні чужі прислужники, зрадники-тушки. Вони мусять знайти спільну мову з рештою опозиції, яка не спішить до об'єднання, сподіваючись на одноосібне проходження до Верховної Ради. Бо з огляду на багато чинників у теперішньому політичному житті країни самостійна участь у парламентських перегонах будь-якої партії не з табору можновладців – справа вкрай ризикована. Розпорошеність опозиційних сил – велика розкіш для української політики. Вона може звести нанівець будь-яку надію на перемогу правди і демократії. А тому, дорогі приятелі, будьмо свідомі засадничого: кожен нині мусить бути відповідальним за майбутнє держави. Не забуваймо заповіту Івана Франка: «Пам'ятай, що на тобі стан стоїть, що за долю мільйонів мусиш дати ти ответ».

Заяви преси й містечкові протести – це пережиток, бо на них не лише мало хто зважає, а часто-густо просто ніхто не читає. А ось коли б, бодай, півмільйона людності прийшло на вулицю Банкову до адміністрації Президента у Києві й грізно зажадало: «Ні – окупаційні владі! Не дамо переслідувати й ув'язнювати українських патріотів та забороняти спротив в обороні рідної мови!»

З упевненістю можна сказати, що у такому випадку влада не змогла б проіґнорувати вимоги протестувальників. Доля Чаушеску, будьте певні, відома навіть малограмотному Януковичу. Але найкраще для всіх уникнути такої ситуації – активність кожного у виборчому процесі. Ми не втомлюємося закликати своїх земляків: «Взяти до рук бюлетень, щоб не брати зброю».

Щасти Боже!

З усіх питань звертайтесь на нашу електронну скриньку: roduucca@gmail.com

За Інтернетом

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ: ЗУСТРІЧІ

ЦИВІЛІЗАЦІЇ ПОЧИНАЛИСЯ З УКРАЇНИ...

Таку думку відстоює відомий історик-сходознавець Анатолій Кифішин, котрий останніми роками проживає і працює у Москві. Нещодавно він, на запрошення Івано-Франківського осередку «Світовид» ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, за особистого сприяння його керівника Олега Полівчака, відвідав Прикарпаття.

Учений мав зустрічі з науковцями та громадськістю. Він, зокрема, доводив, що чільним святилищем білої раси в так звані доісторичні часи була не Кам'яна Могила поблизу м. Мелітополя в Запорізькій області, як гадають науковці, а ще не відкриті – чи то якась окрема культова споруда, чи цілий природно-архітектурний комплекс у Карпатах або ж, зрештою, самі гори.

Відвідавши Карпати, він розшифрував протошумерські символи на стародавніх скельних зображеннях у с. Терношорах на Косівщині. Хоч, власне, основною темою його наукових досліджень є Кам'яна Могила у степовій Україні. В результаті цієї клопіткої титанічної праці з-під пера ученого вийшла монографія «Давнє святилище «Кам'яна Могила». Досвід дешифрування протошумерського архіву XII–III тисячоліть до нашої ери». В Росії цю фундаментальну працю, яка перевертала з голови на ноги деякі узвичаєні, хоч і помилкові, погляди на минувшину сучасної земної цивілізації, звісно, не опублікували. Та за підтримки українських патріотів вона вийшла друком у Києві 2001 року. Проте понад три десятки інших наукових праць і ще два томи монографії, присвяченої розшифрованим таємницям «Кам'яної Могили», ще чекають своїх видавців.

Варто нагадати, що А. Кифішин у радянські часи зазнав переслідувань за вільнодумство у науці, оскільки не дотримувався усталених в добу розвиненого соціалізму історіографічних стандартів. Сам же він своє наукове життя починав з навчання на історичному факультеті Чернівецького університету, східному факультеті Ленінградського університету та аспірантурі Інституту сходознавства АН СРСР. Він був учнем академіка Василія Струве. Досліджуючи Причорномор'я, А. Кифішин дійшов до наукових висновків, що корені шумерської цивілізації знаходяться на північному Причорномор'ї. Цю позицію засуджували в СРСР, але його наукові праці друкувалися за кордоном. У них вчений доводить, що Причорномор'я споконвіку населяв один і той самий народ – пращури сучасних українців, яких античні, візантійські та інші літописці й хронологи називали в різні часи різними іменами.

На жаль, більшість праць науковця ще не опублікована і про це, і про можливість представити їх світові йшлося на зустрічі з прикарпатцями. Гадаємо, чимало з них готові допомогти у виданні ще не опублікованих творів московського українознавця. Висловлювалися пропозиції щодо збору благодійних пожертв на таку потрібну справу. А чому б і ні?! Чому б просвітянам не розпочати збір коштів на видання досліджень, які подивують світ...

З. І.

ПРАВДА ПРО КРИВДУ: ФАКТИ

ХРОНОЛОГІЯ ГЕНОЦИДУ

У світовій історії жодна мова не зазнала такого страшного нищення від сусідів-ворогів, як українська. Погляньмо на хронологію цих процесів і замислімось.

Нищення українського народу вже має чималеньку історію.

На цю хронолігію я натрапила задовго до того «голосування» 3 липня 2012 року. І пропоную всім не просто ознайомитись, а краще вивчити те, що написане далі, напам'ять.

Світлана ТАРАНЕНКО, громадянка України

У світовій історії жодна мова не зазнала такого страшного нищення від сусідів-ворогів, як українська. Вдалося відшукати низку документів, які у хронологічній послідовності засвідчують нищення української мови поляками, росіянами й більшовиками-комуністами.

Згадаймо лише окремі моменти з минулого та недалекого сучасного.

1569 р. Після Люблінської унії – гоніння на українські книжки, надруковані на території, підвладній Польському королівству.

1626 р. Київський митрополит Йосиф Краківський склав акафіст до св. Варвари. Москва дозволила, але за умови його перекладу російською мовою. Синод наказав Київському митрополитові позбирати з усіх церков України книги старого українського друку, а замість них завезти московські видання.

1627 р. Указом царя Михайла (першого з династії Романових) і патріарха Московського Філарета, що був його батьком і співправителем, наказано було книги українського друку зібрати й спалити.

1662 р. Наказ царя Олексія з подання патріарха Московського спалити в державі геть усі примірники надрукованого в Україні «Учительного Євангелія» К. Ставровецького.

1667 р. Андрусівська угода. Укладаючи договори з поляками, цар Олексій ставив такі вимоги стосовно українських книг, їхніх авторів та видавців: «Все те, в которых местностях книги печатаны и их слагатели, также печатники, или друкари, смертью казнены и книги собрав сожжены были, и впредь чтобы крепкий заказ был бесчестных воровских [таку назву дали українським книжкам. – Н. В.] книг никому с наших королевского величества подданых нигде не печатать под страхом смертной казни».

1672 р. Указ про заборону тримати вдома на території Польщі відкрито чи таємно українську книгу.

1677 р. Наказ патріарха Йоакима видерти з українських книжок аркуші, «не сходные с книгами московскими».

1689 р. Києво-Печерській лаврі заборонили друкувати книги без патріаршого дозволу: «…к нам первее не прислав, отнюдь бы вам не дерзати таковых книг новослагаемых печатати…» Обмеженнями чи забороною книгодрукування Московія намагалася знизити рівень освіти й науки в Україні, знищити національний дух у культурі, побуті, суспільних відносинах. «Первая цензура в России была заведена специально для изданий малорусской печати», – так було визнано в Указі 1905 р. «Об отмене стесненний малорусскаго печатного слова».

1690 р. Засудження й анафема Собору РПЦ на «киевския новыя книги» П. Могили, К. Ставровецького, С. Полоцького, Л. Барановича, А. Радзивиловського та інших.

1693 р. Лист патріарха Московського до Києво-Печерської Лаври про заборону будь-яких книг українською мовою.

1696 р. Ухвала польського сейму про запровадження польської мови в судах і установах Правобережної України.

1709 р. Цар Петро І примусив скоротити кількість студентів Києво-Могилянської академії з 2000 до 161, а найкращим науково-просвітницьким силам звелів перебратися з Києва до Москви. Серед них були Інокентій Гізель, Йоанікій Галятовський, Лазар Баранович, Дмитро Ростовський (Туптало), Стефан Яворський, Феофан Прокопович, Симеон Полоцький та багато інших. Вони відіграли головну роль у розвитку культурного життя тодішньої Московії.

Указ про обов'язковість цензурування до друку українських книжок у Москві. «Українці принесли з собою всю свою велику культуру, її вплив одбився на Москві на всьому житті: будівлі, малюванні, одежі, співах, музиці, звичаях, на праві, літературі й навіть на самій московській мові. Все життя складалося тоді так, що ставало неможливим прожити без українця. Всяких ремісників доставали з України» (І. Огієнко. «Українська культура»).

1713 р. Московія наказом Петра І привласнює собі нашу назву Русь (грецька назва Русі звучить як «Росія»). У такий спосіб завжди ворожі до Русі-України московити, основу яких складали угро-фінські й тюркські племена, підміною понять, тобто шахрайством, привласнюють собі нашу тисячолітню історичну та духовну спадщину.

1720 р. Наказ царя Петра І: «В Киево-Печерской и Черниговской типографиях вновь книг никаких не печатать… старые книги справливать прежде печати, дабы… особливого наречия в оных не было». 20 грудня 1720 р. Петро І видав указ київському губернському князю Голіцину, щоб «…во всех монастырях, остающихся в Российском государстве, осмотреть и забрать древние жалованные грамоты и другие куртиозные письма оригинальные, а также книги исторические, рукописные и печатные».

1721 р. Наказ про цензурування українських книжок.

1724 р. Московська цензура наклала тисячу рублів штрафу на архімандрита Києво-Печерської лаври за те, що там була надрукована церковна книга «Триодь» «не совсем с великороссийским сходная». Чернігівську друкарню Синод наказав перевести в Москву, тобто просто загарбав.

1729 р. Наказ Петра ІІ переписати з української мови на російську всі державні постанови і розпорядження.

1740 р. Російська імператриця Анна Іванівна створила правління гетьманського уряду під керівництвом московського князя Олексія Шаховського і запровадила російську мову в діловодстві на території України. Переписи 1740–1748 рр. свідчать, що в семи полках Гетьманщини було більше тисячі шкіл, і майже всі з них – із викладанням українською мовою. У 1804 р. був виданий царський указ, яким заборонялося навчання українською мовою. Результати національного гніту одразу позначились на стані освіти в Україні: уже перепис 1897 р. показував, що на 100 осіб було лише 13 письменних.

1748 р. Наказ Петербурзького Синоду Київському митрополитові Самуїлу Мілославському запровадити в Києво-Могилянській академії та в усіх школах України викладання російської мови, в результаті чого на Лівобережжі зникло 866 українських шкіл.

1750 р. Після скасування Канцелярії міністерського правління малоросійських справ у м. Глухові з неї вилучили та перевезли до Росії справи таємного діловодства. Документи архіву Запорізької Січі, знайдені під час «розорення Січі генерал-поручиком Текелією у скрині під престолом січової церкви», опинились у Московському відділенні загального архіву Головного штабу.

1755, 1766, 1775, 1786 рр. Заборони Синоду друкувати українські книжки. Протягом другої половини XVIII сторіччя та першої половини XIX сторіччя видавнича справа в Україні була спаралізована. Як наслідок, у 1847 р. в Україні була надрукована лише одна книжка, у 1848 – 3, 1849 – 2, 1850 – 1, 1851 – 2, 1856 – 5.

1759 р. Синод видав розпорядження вилучити зі шкіл українські букварі.

1763 р. Указ Катерини ІІ про заборону викладати українською мовою в Києво-Могилянській академії.

1764 р. Інструкція Катерини ІІ князеві О. Вяземському про русифікацію України, Прибалтики, Фінляндії та Смоленщини, «якщо розумні люди будуть обрані начальниками цих провінцій. Коли ж у Малоросії не буде гетьмана, то треба намагатися, щоб час і назва гетьманів зникли…» Скасування Катериною ІІ українського гетьманства, а з ним – ліквідація українських навчально-культурних закладів та усунення від влади українськомовних чиновників.

1764 р. Ліквідація Катериною ІІ козацького устрою на Слобожанщині та козацьких шкіл.

1765 р. Синод видав суворий указ Києво-Печерській лаврі друкувати лише ті книги, які в московській друкарні друкуються і схвалені Синодом.

1769 р. Заборона Синоду РПЦ друкувати й використовувати українські букварі. Наказ Синоду, за яким українські книжки по церквах були замінені московськими.

1775 р. Зруйнування Запорізької Січі та закриття українських шкіл при полкових козацьких канцеляріях.

13 березня 1777 р. Помирає від переслідувань та злигоднів геніальний український композитор, академік Болонської музичної академії Максим Березовський (нар. 1745 р. у Глухові). Після цього царська влада забороняє виконувати твори Березовського й знищує багато його рукописів.

1780–1783 рр. Перше закріпачення українських селян на окупованих Росією землях Русі-України. (Порівняйте: в 1771 р. у Криму татари скасували рабство; 1780 р. в Австрійській імперії була скасована панщина).

1780 р. Спалення книгозбірні Києво-Могилянської академії, що збиралася понад 150 років і була однією з найбагатших бібліотек Русі-України.

1782 р. Катерина ІІ створила комісію для заведення в Росії народних училищ, завданням якої було запровадження єдиної форми викладання російської мови в усіх навчальних закладах імперії.

1784 р. За розпорядженням Синоду митрополит Київський наказав, аби в усіх церквах дяки та священики читали молитви та правили Службу Божу «голосом, свойственным российскому наречию». Синод наказує митрополитові Київському та Галицькому Самуїлу карати студентів і звільняти з роботи викладачів Києво-Могилянської академії за вживання неросійської мови.

1784 р. Наказ Катерини ІІ по всіх церквах імперії правити Службу Божу російською мовою. Російську мову запровадили в усіх школах України.

1785 р. Синод знову наказує митрополитові Київському контролювати Лаврську друкарню, щоб ніякої різниці з московським виданням не було, а в Києво-Могилянській академії негайно запровадити систему навчання, узаконену для всієї імперії.

1789 р. Розпорядження Едукаційної комісії польського сейму про закриття всіх українських навчальних закладів.

У Петербурзі з ініціативи Катерини ІІ видали «Порівняльний словник усіх мов», у якому українська мова значиться як російська, спотворена польською.

1808 р. Закриття «Студіум рутенум» – українського відділення Львівського університету.

1817 р. Запровадження польської мови в усіх народних школах Східної Галичини.

1833 р. Московські солдати за наказом з Петербурга в один і той же день конфіскували в усіх мечетях Криму письмові документи, книги, історичні манускрипти татарською, турецькою та арабською мовами, серед яких було багато матеріалів про стосунки Русі-України з південними народами. На центральних площах запалали багаття. «…У XVIII сторіччі Дике Поле затопило Крим новою хвилею варварів… Ці варвари – московити…» (поет Максиміліан Волошин).

1834 р. Заснування Київського університету з метою так званої русифікації «Юго-Западного края».

1839 р. Ліквідація Української Греко-Католицької Церкви на окупованій Росією Правобережній Україні. Сотні християн і багатьох священиків убили, а 593 з них заслали до Сибіру. Замість них прислали московських «батюшок», чиновників-наглядачів у рясах.

1847 р. Розгром Кирило-Мефодіївського товариства і наказ цензорам суворо стежити за українськими письменниками, «не давая перевеса любви к родине над любовью к отечеству».

1847–1857 рр. Десятирічна солдатська каторга із «забороною малювати й писати» геніального поета, маляра й мислителя Тараса Шевченка. А ось що написав про Тараса Шевченка «неістовий» «революційний демократ» В. Бєлінський у грудні 1847 р.: «Здравый смысл в Шевченке должен видеть осла, дурака и подлеца… Этот хохлацкий радикал написал два пасквиля – один на государя императора, другой – на государыню императрицу…»

1853 р. Покалічили видання «Літопису» Григорія Граб'янки.

1859 р. Міністерством віросповідань та наук Австро-Угорщини в Східній Галичині та Буковині українську абетку замінили латинською.

1862 р. Закриття на Наддніпрянщині безкоштовних недільних українських шкіл для дорослих. Припинили видання українського літературного та науково-політичного журналу «Основа».

1863 р. Циркуляр міністра внутрішніх справ Російської імперії П. Валуєва про заборону видання підручників, літератури і книг релігійного змісту українською мовою, якої «не было, нет и быть не может».

1864 р. Ухвалення в Росії Статуту про початкову школу, за яким навчання має провадитись виключно російською мовою. Після судової реформи 1864 р. до Москви з території України вивезли тисячі пудів архівних матеріалів. Згідно з обіжником Міністерства юстиції від 3 грудня 1866 р., туди потрапила велика кількість документів ліквідованих установ із Волинської, Київської, Катеринославської, Подільської, Херсонської та Чернігівської губерній.

1869 р. Запровадження польської мови як офіційної в закладах освіти й адміністрації Східної Галичини. Закон, згідно з яким чиновникам усіх відомств у Російській імперії призначалася значна доплата за русифікацію.

1870 р. Роз'яснення міністра освіти Росії Д. Толстого про те, що «кінцевою метою освіти всіх інородців незаперечно повинно бути зросійщення».

1874 р. У Росії запровадили статут про початкові народні школи, в якому підтвердили, що навчання має провадитись лише російською мовою.

1876 р. Імператор Олександр ІІ видав Емський указ про заборону ввозити до Росії будь-які книжки й брошури, написані «малоросійським наріччям», друкувати оригінальні твори та переклади українською мовою, влаштовувати сценічні вистави, друкувати українські тексти до нот і виконувати україномовні музичні твори. Указ про зобов'язання «прийняти як загальне правило», щоб в Україні призначалися вчителі-московити, а українців спроваджувати на учительську роботу в Петербурзькому, Казанському й Оренбурзькому округах. Це «загальне правило», по суті, діяло і за радянської влади – аж до проголошення Україною незалежності в 1991 р. Як наслідок, за понад 100 років з України у такий спосіб виселили кілька мільйонів української інтеліґенції, а в Україну «відрядили» стільки ж росіян.

1876–1880 рр. Українських учених та педагогів М. Драгоманова, П. Житецького і багатьох інших звільнили з роботи за наукові праці з українознавства, а П. Лободоцького – лише за переклад одного речення з Євангелія українською мовою.

«Немедленно выслать из края Драгоманова и Чубинского как неисправных і положительно вредных в крае агитаторов… с воспрещением въезда в Южн. губ. и столицы, под секретное наблюдение».

1881 р. Заборона викладання у народних школах і виголошення церковних проповідей української мовою.

1884 р. Заборона Олександром ІІІ українських театральних вистав у всіх «малоросійських губерніях».

1888 р. Указ Олександра ІІІ про заборону вживання української мови в офіційних установах і хрещення українськими іменами.

1889 р. У Києві на археологічному з'їзді дозволили читати реферати всіма мовами, крім української.

(Чит. стор. 5)

ПРАВДА ПРО КРИВДУ: ФАКТИ

ХРОНОЛОГІЯ ГЕНОЦИДУ

(Продовження. Поч. на 4 стор.)

1892 р. Заборона перекладати книжки українською мовою з російської.

1895 р. Заборона головного управління в справах друку видавати українські книжки для дітей.

1896 р. Б. Грінченко в одному з часописів писав: «Українські національні згадки, українську історію викинено з читанок шкільних… А замість історії вкраїнської скрізь історія московська викладається так, мовби вона нашому чоловікові рідна. Та ще й яка історія! Що стукнеш, то скрізь хвали та гімни земним божкам: Павлові, Миколі, Катерині, Петрові; хвали Суворовим, Корниловим, Скобелєвим і всій російській солдатчині! Тут усякі „подвиги" рабської вірності».

1900 р. і наступні роки. Цензура вилучає з текстів такі слова, як «козак», «москаль», «Україна», «український», «Січ», «Запоріжжя» та інші, які мають український національно-символічний зміст.

1903 р. На відкритті пам'ятника І. Котляревському у Полтаві заборонили промову українською мовою.

1905 р. Кабінет міністрів Росії відхилив прохання Київського та Харківського університетів скасувати заборони щодо української мови. Ректор Київського університету відмовив 1400 студентам у відкритті чотирьох кафедр українознавства з українською мовою викладання, заявивши, що університет – це «загальнодержавна інституція», і в його стінах не може бути жодної мови, крім російської.

1905–1912 рр. Міністерство освіти Російської імперії закрило 12 приватних гімназій, звільнило 32 директорів та 972 учителів, 822 учителів «перевело» до інших шкіл за намагання запровадити у викладанні українознавчу тематику.

1906 і 1907 рр. Закриття «Просвіти» в Одесі й Миколаєві.

1908 р. Через чотири роки після визнання Російською академією наук української мови таки «мовою», Сенат оголошує україномовну культурну й освітню діяльність шкідливою для імперії.

1910 р. Закриття за наказом уряду Столипіна всіх українських культурних товариств, видавництв, заборона читати лекції українською мовою, створювати будь-які неросійські клуби.

1910, 1911, 1914 рр. Закриття «Просвіти» у Києві, Чернігові, Катеринославі (Січеславі).

1911 р. Постанова VII дворянського з'їзду в Москві про російськомовну освіту й неприпустимість вживання інших мов у навчальних закладах Росії.

1914 р. Заборона відзначати 100-літній ювілей Тараса Шевченка; Указ Миколи II про заборону всієї української преси (у зв'язку з початком війни).

1914–1916 рр. Кампанія русифікації в окупованій Східній Галичині, заборона українського друку, освіти, Церкви.

1914 р. Доповідна записка полтавського губернатора фон Баґовута міністрові внутрішніх справ Російської імперії, яка дає найповніше уявлення про ставлення імперської влади до української проблеми в Україні. Ці настанови діяли за царів, генеральних секретарів і фактично не втратили сили й до сьогодні. До 1917 р. всім чиновникам в Україні платили 50 відсотків надбавки до заробітної платні за «обрусение края».

ЗАМЕТКА
о докладе полтавского губернатора фон Багговута Министру внутренних дел о мерах против украинского народа

Привлекать на должности учителей по возможности только великороссов.

На должности инспекторов и директоров народных училищ назначать исключительно великороссов.

Всякого учителя, проявляющего склонность к украинскому, немедленно устранять.

Составить правдивую историю малорусского народа, в которой разъяснить, что «Украина» – это «окраина» государства в былые времена.

Установить обязательные экскурсии учащихся всех учебных заведений в Москву, Нижний Новгород и другие исторические местности, но не в Киев.

Совершенно не допускать общеобразовательных курсов для учащихся.

Обратить особое внимание на сельское духовенство и его политические убеждения. Благочинных назначать с особым разбором. Во главе епархий ставить архиереев исключительно великороссов, притом твердых и энергичных. Оказать самое крутое давление на тех из священников, которые заражены украинофильством. Епархиальных наблюдателей за школами назначать исключительно из великороссов.

Обратить особое внимание на семинарии и ставить во главе их ректорами исключительно великороссов, удаляя других. Учебный персонал должен быть исключительно из великороссов. За семинарии нужно взяться и искоренить гнездящийся в них дух украинства.

Необходимо субсидировать некоторые газеты в Киеве, Харькове, Полтаве, Екатеринославе и т. д. с целью борьбы против украинцев. В газетах доказывать тождество великороссов с украинцами и объяснить, что малорусский язык образовался путем полонизации в прежние времена русского языка. Разъяснить, что «украина» – означает окраину Польши и России и что никогда украинского народа не было. Доказывать необходимость великорусского языка как общегосударственного и литературного и что малорусский, как простонародный, не имеет ни литературы, ни будущности.

Всеми способами искоренять употребление названий «украина», «украинский».

Стараться, чтобы евреи не примкнули к украинскому движению, выселять их из сельских местностей, не образовывать новых местечек и мешать экономическому росту еврейства.

Вообще не допускать на разные должности людей, которые когда-либо хотя бы в отдаленном прошлом имели соприкосновение с украинским элементом.

1916 р. Закриття колоніальною владою «Просвіти» в Кам'янці-Подільському.

1918 р. Звіряча розправа московсько-більшовицьких військ з 300 українськими героями – київськими гімназистами і студентами, котрі під Крутами стали на захист своєї вітчизни України. Майже всі юнаки полягли геройською смертю на полі бою, а захоплених у полон розстріляли. Перед розстрілом гімназист Григорій Пипський почав співати «Ще не вмерла…», а за ним – і всі приречені на смерть.

26 січня 1918 р. Захопивши Київ, московсько-більшовицькі інтервенти за кілька днів розстріляли 5 тисяч осіб, які розмовляли українською мовою, носили український національний одяг або у кого в хаті висів портрет Т. Шевченка…

За час перебування в Києві більшовики не тільки зруйнували багато будинків, але також знищили безцінні культурні, мистецькі, архітектурні та інші надбання й вимордували тисячі ні в чому невинних людей.

1919 р. Після завоювання України більшовиками – знищення національно свідомої частини населення та заборона всіх українських літературних, драматичних та усних творів, серед яких лише українських народних пісень – 300 тисяч. Ліквідація поляками Західноукраїнської Народної Республіки.

1921–1930 рр. Московські окупанти і промосковські шовіністичні сили в Україні чинять шалений опір відродженню української мови та українських культурних традицій, яке пустило глибоке коріння в роки Української національної революції. «Зачем возрождать допетровскую эпоху, зачем гальванизировать украинский язык, который покрылся уже прахом», повчав у Запоріжжі російський письменник Ф. Гладков. «Визнання української мови як урядової могло би означати панування української буржуазії та куркульства», – писав голова «українського» уряду Х. Раковський.

1922 р. Ліквідація «Просвіти» на Кубані, в Зеленому Клину та в інших місцях проживання українців в СРСР поза Україною. Голова ВЧК Ф. Дзержинський наказує виловити українських дітей-сиріт і знищити. Баржі з сиротами потоплено у Чорному морі. Проголошення частиною керівництва ЦК РКП(б) і ЦК КП(б)У «теорії» боротьби в Україні двох культур – міської (російської) та селянської (української), в якій повинна перемогти перша.

1922–1934 рр. Хвиля насильства проти неповторного і яскравого явища української та світової культури – кобзарства. Українські національні музичні інструменти – кобзу, бандуру та ліру – оголошують націоналістичними і знищують. Натомість в Україну завозять десятки тисяч примітивних («общепонятних») балалайок і гармошок. Кобзарі оголошуються жебраками й жорстоко переслідуються. «Багато кобзарів тоді пропало, – свідчив харківський кобзар Анатолій Парфиненко. – Кого ловили на базарі, кого – на помешканні. Де б вони не з'явилися, їх забирали». Щоб спотворити пам'ять і роль кобзарства, комуністи створюють капели бандуристів, які виконують пісні на замовлення та під контролем НКВС, а керівництво ними передається в руки чужинців. Так, Київську капелу очолюють спочатку росіянин Михайлов, а згодом – Аронський та Берман, штатні аґенти НКВС.

1924 р. Закон Польської республіки про обмеження вживання української мови в адміністративних органах, суді, освіті на підвладних полякам західноукраїнських землях.

Закон Румунського королівства про зобов'язання всіх «румунів», котрі «загубили матірну мову», давати освіту дітям лише в румунських школах.

1925 р. Остаточне закриття українського «таємного» університету в Львові.

1926 р. Лист Сталіна «Тов. Кагановичу та іншим членам ПБ ЦК КП(б)У» з санкцією на боротьбу проти «національного ухилу», початок переслідування діячів «українізації».

1929 р. Арешти українських науковців та духовенства, заміна їх російськомовними діячами.

1929–1930 рр. Арешти визначних діячів української науки, культури, освіти, Церкви, харківський судовий процес над ними (процес «Спілки Визволення України»). На допиті одного з арештованих, В. Дурдуківського, слідчий Соломон Брук сказав: «Нам надо украинскую интеллигенцию поставить на колени, это наша задача. Кого не поставим – перестреляем». У ці роки на території УРСР заарештували (і здебільшого розстріляли або відправили на довгострокову каторгу в концтабори) понад 120 тисяч українців, головно інтеліґенції. До звільнення і реабілітації дожили з них одиниці.

1930–1937 рр. Ліквідовані українські школи, середні спеціальні та вищі школи й факультети, закриті газети і видавництва поза межами України – на Кубані, в Сибіру, на Далекому Сході та інших землях, заселених переважно українцями.

Постановление ЦК ВКП(б) и СНК Союза ССР о хлебозаготовках на Украине, Северном Кавказе и Западной области от 14 декабря 1932 г.:

«7… а) выселить в кратчайший срок в северные области СССР из станицы Полтавской (Сев. Кавказ), как наиболее контрреволюционной, всех жителей …и заселить эту станицу добросовестными колхозниками-красноармейцами, работающими в условиях малоземелья на неудобных землях в других краях, передав им все земли и озимые посевы, строения, инвентарь и скот выселяемых… д) немедленно перевести на Северном Кавказе делопроизводство советских и кооперативных органов «украинизированных» районов, а также все издающиеся газеты и журналы с украинского языка на русский как более понятный для кубанцев, а также подготовить и к осени перевести преподавание в школах на русский язык… срочно проверить и улучшить состав работников школ в «украинизированных» районах».

1932–1933 рр. Спланована і здійснена за мовчазною згодою «світового співтовариства» акція ліквідації українського народу. Свідоме знищення більшовицьким режимом українських селян – організація голодомору. Централізоване переселення росіян у вимерлі села України. В Україні, яка володіє 40 відсотками світового чорнозему, умертвили голодом до 10 мільйонів носіїв української мови, і саме селян, щоб зберегти зрусифіковане міське населення.

1933 р. Скасування в Румунії міністерського розпорядження від 31 грудня 1929 р., котрим дозволялося кілька годин української мови на тиждень у школах з більшістю учнів-українців.

Телеграма Сталіна про припинення українізації і знищення більшості українських письменників. З українського правопису вилучили літеру «Ґ».

1933–1941 рр. Тотальне знищення та арешт російською окупаційною владою 80 відсотків української інтеліґенції: інженерів, науковців, письменників, лікарів, учителів тощо. До 1938 р. друкувалося 259 українських письменників, після 1938 р. – лише 36. З 223 зниклих письменників лише семеро померли своєю смертю. Решту розстріляли, запроторили до концтаборів або іншими репресивними заходами вилучили з літератури. Таких масових убивств, як у 30-их роках в Україні, історія ще не знала. Кагановичі, постишеви, хатаєвичі, бруки мільйонами вбивали українців лише за те, що вони були українцями. Це був геноцид, організований і здійснюваний комуністами, які в 1917 р. захопили владу в Російській імперії. Україну перетворили на суцільний концтабір.

1934 р. Спеціальне розпорядження міністерства виховання Румунії про звільнення з роботи «за вороже ставлення до держави і румунського народу» всіх українських учителів, які вимагали повернення до школи української мови.

30-ті роки й пізніше. Заборона писати українські, національні за змістом, мистецькі та художні твори, досліджувати й вивчати справжню історію України, згадувати про голодомори. Історія і вся українська культура зобов'язані були звеличувати СРСР, загарбницьку політику й жорстокість комуністів, керуватися фальшивою імперською концепцією «єдності трьох братніх слов'янських народів»: розглядати росіян, як «старшого брата». Істориків, письменників, діячів культури радянська влада жорстоко переслідувала, їхні твори забороняли або знищували. Так, спалили наклад книги «Хортиця в героїці і леґендах», а автора М. Киценка звільнили з посади. Зазнали утисків і гонінь історики М. Брайчевський, Я. Дашкевич, поет В. Сосюра, композитор К. Данькевич, письменник та кінорежисер О. Довженко і багато інших. Насаджувана система освіти й виховання була спрямована на те, щоб українцям прищеплювати відчуття меншовартості, відразу до борців за визволення України від окупантів, зневагу до українських національних героїв, зокрема І. Мазепи, С. Петлюри, Є. Коновальця. Імена визначних наших діячів науки, культури, Церкви (М. Грушевський. І. Пулюй, С. Єфремов, В. Винниченко, Г. Хоткевич, І. Багряний, Олег Ольжич, А. Шептицький та багато інших) замовчувались, або якщо згадувались, то в неґативному висвітленні.

1937 р., листопад. На відзначення 20-річчя приходу комуністів до влади на Соловках розстріляли понад тисячу діячів української культури.

1938 р. Постанова РНК і ЦК ВКП(б) «Про обов'язкове вивчення російської мови в школах національних республік і областей».

1939 р. Перепис населення Кубані засвідчив, що внаслідок голодомору, арештів і примусового виселення кількість українців там з 61,5 відсотка у 1926 р. зменшилася до 4 відсотків. Після «визволення» Західної України – закриття багатьох українських і відкриття російських шкіл.

1946 р. Постанова Ради Міністрів СРСР «Про затвердження українського правопису, наближеного до російського». Постанова ЦК ВКП(б) про «український буржуазний націоналізм», унаслідок якої кілька тисяч представників української інтеліґенції заслали до концтаборів («Ждановщина»). Гоніння на журнали «Україна», «Радянський Львів», «Дніпро», «Барвінок», «Перець». Головного редактора журналу «Україна» Ю. Яновського звільнили з роботи.

1947 р. У Польщі операція «Вісла»: розселення частини українців з етнічних українських земель «урозсип» між поляками у західних районах країни задля прискорення їхньої полонізації.

Депортація в Сибір населення Західної України. Вивезення загалу українців до Сибіру не було здійснене тільки через нестачу вагонів. «Чистка» серед діячів української культури зі звинуваченням їх у націоналізмі новопризначеним із Москви секретарем ЦК КП(б) У Л. Кагановичем. Арешт неповнолітнього (15 р.) сина командувача УПА генерала Шухевича – Юрія Шухевича. Видана таємна інструкція (на 157 сторінках) про вилучення з книгозбірень та списання в макулатуру 3600 назв книжок, автори яких були названі українськими буржуазними націоналістами, ворогами народу. П'ятий параграф інструкції застерігав: «Особи, які загублять цей зведений список, підлягають притягненню до судової відповідальності».

1949 р. XXVI з'їзд КП(б)У вкотре засуджує український буржуазний націоналізм, погрожує українським діячам науки та культури, які ще залишилися на волі, вимагає від них таврувати «гнилу культуру буржуазного Заходу» й вихваляти «передову культуру» СРСР.

1951 р. Викриття газетою «Правда» – центральним органом ЦК ВКП(б), «націоналістичних ухилів» в українській літературі (вірш В. Сосюри «Любіть Україну», лібрето опери «Богдан Хмельницький» і т. ін.). Студенти Харківського університету відмовилися складати іспити російською мовою. Тоді 800 з них репресували, а 33 студентів на закритому засіданні суду засудили до смертної кари! І РОЗСТРІЛЯЛИ.

(Чит. стор. 6)

ПРАВДА ПРО КРИВДУ: ФАКТИ

ХРОНОЛОГІЯ ГЕНОЦИДУ

(Закінчення. Поч. на 4–5 стор.)

24 грудня 1958 р. Верховна Рада СРСР ухвалила закон, згідно з яким питання про те, вивчати чи не вивчати рідну мову в національних школах, мають вирішувати батьки і самі учні. Останніх настійливо спонукали розв'язувати це питання з погляду так званої практичної доцільності (мовляв, для чого «перевантажувати» себе).

1958 р. Постанова Пленуму ЦК КПРС про перехід частини українських шкіл на російську мову викладання. Відповідну постанову ухвалила і Верховна Рада УСРР.

1960–1980 рр. Масове закриття українських шкіл у Польщі та Румунії.

1960 р. Колоніальна адміністрація під назвою «ЦК компартії України» вимагає від комуністів виховувати українців «у дусі любові й глибокої поваги до великого російського народу» і в ненависті до свого, українського – «вести непримиренну боротьбу проти націоналізму... особливо українського буржуазного націоналізму».

1961 р. XXII з'їзд ЦК КПРС проголосив політику «злиття націй», що, по суті, означало тотальне зросійщення народів СРСР («Слід з усією більшовицькою непримиренністю викорінювати навіть найменші прояви націоналістичних пережитків», тобто звичаї, мову, культуру поневолених народів).

1962 р. Репресії проти захисників української мови. ЦК компартії України зобов'язує комуністів і місцеву адміністрацію «рішуче виступати проти консервативних традицій і звичаїв, проти будь-яких пережитків буржуазного націоналізму», найшкідливішими з яких, на думку влади, було знання рідної мови, потяг до вивчення своєї історії та культури.

1964 р. Аґент КДБ пересипає фосфором і спалює частину приміщення Центральної наукової бібліотеки у Києві. На прилеглій території заздалегідь була відключена вода, а пожежники приїхали лише через чотири години після підпалу. Вогонь знищив понад 600 тисяч томів цінних українських архівних документів.

1965 р. Хвиля політичних процесів проти «українських інакодумців» (Б. та М. Горині, О. Заливаха, В. Мороз, М. Осадчий, А. Шевчук та інші). У Харкові за протести проти закриття українських шкіл заарештували А. Здорового.

1969–1979 рр. Серія загадкових пожеж у відділах україністики в бібліотеках Академії наук, музею «Софія Київська», у книгосховищі Видубицького монастиря у Києві, медичного інституту в Тернополі, Успенської церкви та Музею українського мистецтва у Львові. Аналогічні «загадкові» пожежі в цей час сталися у національних бібліотеках інших республік СРСР (Тарту, Самарканд, Ашхабад), але не в Росії.

1970 р. Суд над авторами «Листа творчої молоді Дніпропетровська» з протестом проти російщення української культури. Наказ Міністерства освіти СРСР про написання і захист дисертацій лише російською мовою. Затвердження тільки в Москві. Ситуація нерідко доходила до абсурду: російською мовою мусили виконуватися та захищатися навіть дисертації з питань української мови та літератури.

1972 р. Заборона партійними органами відзначати ювілей музею І. Котляревського в Полтаві. «За недостатню боротьбу з націоналістичними проявами» усунули від партійного керівництва першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста (критика партійними цензорами його книжки під назвою «Україна наша радянська», в якій прославлялося запорозьке козацтво), звільнили з Вищої партійної школи при ЦК КПУ 34 викладачів разом з її директором, заборонили книги майже сотні авторів, звільнили чверть секретарів з ідеологічних питань на всіх партійних рівнях, піддали чищенню низку наукових установ, а також Київський та Львівський університети. У Харкові знесли хату, де жив видатний український філософ і просвітник Г. Сковорода, та почали знищення цвинтаря, де було поховано багато визначних діячів української науки та культури.

1972–1974 рр. Політичні репресивні процеси проти українських дисидентів, зокрема проти Чортківської групи В. Мармуса та Ст. Сапеляка (сім осіб засудили), Харківської групи (засудили дев'ять осіб, з них А. Здорового – сім років, І. Кравціва – п'ять років).

Загалом за два роки заарештували кілька тисяч осіб. Заарештовані, яких не засудили, були звільнені з роботи або понижені у посадах. У ці роки були засуджені: Є. Сверстюк, І. Світличний, І. Дзюба, В. Стус, Ігор та Ірина Калинці, Н. Світлична, В. Чорновіл, С. Шабатура, О. Мешко, О. Попович, І. Кандиба, Л. Лук'яненко, В. Романюк, І. Гель, повторно Ю. Шухевич та інші.

1973 р. Заборона відзначати ювілей твору І. Котляревського «Енеїда».

1974 р. Постанова ЦК КПРС «Про підготовку до 50-річчя створення СРСР», де вперше проголошуються створення «нової історичної спільноти – радянського народу», офіційний курс на денаціоналізацію.

1975 р. Нова цензура «Кобзаря» Тараса Шевченка.

1978 р. Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи щодо подальшого вдосконалення вивчення і викладання російської мови в союзних республіках» (т. зв. «Брежнєвський циркуляр»).

1978 р., січень. На Чернечій (Тарасовій) горі у Каневі спалив себе Олекса Гірник (з Калуша), протестуючи проти русифікації України.

1979 р. Ташкентська конференція «Російська мова – мова дружби і співпраці народів СРСР», накреслила нові заходи щодо російщення неросійських народів. Зокрема, «рекомендувалося» ширше впроваджувати російську мову в дошкільні заклади (як наслідок – українські дитячі садки практично зникли), російською мовою провадити позакласну й позашкільну роботу, «сприяти» тому, щоб студенти писали російською свої реферати, доповіді, курсові та дипломні праці, а також – звіти про виробничу й педагогічну практику. Так само «рекомендувалося», щоб у тих вищих школах, де національна мова ще якось функціонувала (наприклад, у Західній Україні), російською, починаючи з 2–3 курсів, читалися суспільні, загальноосвітні та спеціальні дисципліни. Показово, що для контролю виконання цієї «рекомендації» Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти УРСР запровадило навіть спеціальну форму звітності, що зобов'язувала ректорів реґулярно подавати Міністерству «перелік спеціальних дисциплін, які викладаються російською мовою» на кожному з факультетів керованого ними навчального закладу.

1979 р. Під Львовом вбили композитора-співака Володимира Івасюка, пісні якого мали виразно український національний колорит. Досі цей злочин не розкритий.

1983 р. Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про додаткові заходи з поліпшення вивчення російської мови в загальноосвітніх школах та інших навчальних закладах союзних республік» (так званий «Андроповський указ»).

1984 р. Наказ Міністерства культури СРСР про переведення діловодства в усіх музеях Радянського Союзу на російську мову. Початок в УРСР виплат підвищеної на 15 відсотків зарплатні вчителям російської мови (порівняно з учителями української мови).

1984–1985 рр. У концтаборах замордували Юрія Литвина, Валерія Марченка, Василя Стуса, Олексу Тихого.

1989 р. Постанова ЦК КПРС про «законодавче закріплення російської мови як загальнодержавної».

1990 р. Ухвалення Верховною Радою СРСР Закону про мови народів СРСР, де російській мові надавався статус офіційної.

1993–1995 рр. Посилення антиукраїнського терору в освіті, культурі, засобах інформації. Вбили кілька десятків активістів національних українських партій та організацій у різних містах України, зокрема голову секретаріату Руху Михайла Бойчишина, спалили хату-музей Тараса Шевченка. Жодного злочинця по цих справах не засудили і навіть не заарештували.

1994 р. Намагання надати російській мові статус офіційної в незалежній, вільній, суверенній, самостійній Україні. Заява Президента України Л. Кучми про його намір внести поправки до чинного законодавства з метою надання російської мові статусу державної.

Як наслідок – призупинення відновлення українських шкіл, переведення частини українських класів та шкіл на російську мову навчання.

1995 р. Міністерство національностей України розробило напівтаємний «Проект державної програми... розвитку російської культури в Україні до 2000 року», в якій одна з «національних меншин» отримувала більші права, ніж українці. Алмати (Казахстан) – спільний науковий простір (тобто російський) для СНД.

1995 р., травень. У Харкові керована С. Кушнарьовим місцева влада відкрила пам'ятник україножеру маршалові Г. Жукову, який у кінці війни підписав наказ про виселення з України всіх українців.

18 липня 1995 р. Неспровоковане звіряче побиття українців у Києві (кілька душ загинуло, десятки покалічені) під час похоронної процесії святішого Патріарха Київського і Всієї України Володимира (Романюка). Озброєні омонівці кидалися на беззбройних людей з криками «бєй хахлов!», топтали і шматували державні прапори. До відповідальності нікого не притягли.

12 вересня 1995 р. Заборона української організації УНА–УНСО без суду. Озброєні Москвою козаки та антиукраїнські організації, які відкрито домагаються ліквідації Державної Незалежності Русі-України, владою не забороняються.

Почали видання паспортів, написаних українською та російською мовами. З метою деморалізації та духовного виродження населення, особливо молоді, влада дозволяє розповсюджувати тисячі книг, демонструвати сотні кінострічок, які пропагують і насаджують порнографію, ненависть, насильство. Немовби виконуючи рекомендації Полтавського губернатора фон Баґовута, Росія завалює Україну шовіністичними газетами, які продаються за безцінь; прямо або через підставних осіб фінансуються російськомовні газети, радіо й телебачення в Україні, які не приховують своєї протиукраїнської спрямованості за потурання всіх Урядів та Президентів «незалежної» України.

1996 р., січень. «Велике беззаконня діється у Харкові... Таємно збирають підписи під «референдумом» про новий Радянський Союз і про те, щоб Україну туди залигати. Ця «діяльність» ведеться старими комуністами-маразматиками... Хто відмовляється давати підпис, вони погрожують і лають, кажуть: "всё равно Россия завоюет Украину, и мы перебъём хахлов по одному"».

1996 р. Подальша криміналізація правоохоронних органів.

1998–2001 рр. У зв'язку з інформаційною революцією 90-их років, російщення України відбувається ще інтенсивнішими методами, ніж за часів Валуєвщини. Інформаційний простір України майже повністю зрусифікований. Неукраїнська, а часом антиукраїнська, політика Урядів України призвела до того, що державну мову з української преси витіснила мова сусідньої країни і співвідношення між україномовною та російськомовною пресою становить 1:10. Зате Україна посідає перше місце (!) у світі за рівнем оподаткування власної книги – 28 відсотків.

Унікальне за своїм цинізмом явище світового масштабу – нищення української мови! Тим часом прогресивний світ зовсім інакше дивиться на це. Так, у Франції за допомогою комп'ютеризації встановили, що українська мова є однією з найстаріших слов'янських мов і однією з найкращих світових. Мудра Японія, яка після Другої світової війни, бувши переможеною, всі зусилля й фонди надала освіті й за кілька десятиріч стала однією із найрозвиненіших держав. Довідавшись про таку вагомість української мови для розвитку світової культури, Японія запровадила її вивчення в Токійському університеті...

Ніна ВІРЧЕНКО,
доктор фізико-математичних наук, професор НТУУ «КПІ», академік АН ВШ України, заслужений працівник освіти України

Тепер про сьогодення – 3 липня 2012 р. законопроект Ка-Ка стає ще одним ударом сокири по нашому корінню, а дерево без коріння не росте, чого й домагається теперішня влада в Україні. Щоб не було в нас ані коріння, ані пам'яті, ані єдності, ані розуміння, що українці мають незалежну державу і свою українську державну мову.

Чи дозволимо ми, українці, цьому робитись? А може, ті паростки біля Українського дому стануть паростками творення української політичної нації, а саме – паростками єдності громадян України...

АНОНС

ІВАН РЕМБОЛОВИЧ І МИХАЙЛО ГАВРИЛКО ПОВЕРНУЛИСЯ

На Прикарпатті та Львівщині відбудуться презентації нових книжок Романа Коваля

У книжці «Іван Ремболович» ідеться про отамана півсотні Вільного козацтва на Чернігівщині у 1918 р., начальника зв'язку Дієвої армії УНР, учасника Другого зимового походу Української Повстанської Армії Юрка Тютюнника в листопаді 1921 р., командира саперного куреня Дивізії «Галичина», учасника підпілля ОУН на Прикарпатті в 1944–1949 роках, зокрема на Коломийщині та Гуцульщині.

У сьомому томі «Енциклопедії українознавства» Володимира Кубійовича про Івана Ремболовича написано лише 31 слово і трохи не завжди точних цифр, разом – 42 знаки. В них вміщена біографія людини, яка пройшла дві світові війни, дві епопеї визвольної боротьби. Від грудня 1917 р. до листопада 1921 р. Іван Ремболович воював за волю і долю України, спочатку на рідній Чернігівщині проти Таращанського і Богунського полків Красної армії. На Київщині бився проти Семена Будьонного. На Поділлі й Волині – проти Григорія Котовського. Десятки, а може, й сотні боїв! І що ми про них знаємо?!

Арештували Івана Ремболовича 7 листопада 1949 р. в Космачі. Розстріляли 8 вересня 1950 р. у Станиславові (тепер – м. Івано-Франківськ).

60 років рідні та історики не могли ознайомитися з «кримінальною» справою Івана Семеновича Ремболовича. В останній рік президентської каденції Віктора Ющенка це нарешті вдалося Романові Ковалю, відтак ця справа лягла в основу його дослідження.

Книжка «Іван Ремболович» з'явилася завдяки фінансовій підтримці Братства вояків 1-ої Української дивізії УНА та Історичного клубу «Холодний Яр».

У книзі «Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею» ідеться про забутого українського скульптора, художника й поета. Попри значний мистецький спадок і заслуги в боротьбі за волю України, в «Енциклопедії українознавства» Михайлові Гаврилку приділено менше 50 слів. А в історію він увійшов як організатор українських січових стрільців, сірої дивізії Армії УНР та повстансько-партизанського руху на Полтавщині. Лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Роман Лубківський оцінив книжку як «мислительну», «оздоровлюючу», сказав, що вона «стрясає душу людську», «переплітає і воєдино зв'язує українців різних земель». А Ігор Калинець, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, так висловився про видання: «Це дивовижна книга, це енциклопедія початку XX століття. Роман Коваль вільний у розповіді, він не створив собі рамок розповіді – читати надзвичайно цікаво».

ПРЕЗЕНТАЦІЇ ВІДБУДУТЬСЯ:

19 липня о 14.00 у Музеї історії м. Коломиї (вул. Романа Шухевича, 80). Планується участь сотенного УПА Мирослава Симчича – Кривоноса, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Михайла Андрусяка та організатора культурної події Ольги Руданець, директора готелю «Писанка»;

19 липня о 18.30 у Народному домі «Просвіта» м. Івано-Франківська (організатор – Ярослав Коретчук, директор Івано-Франківського музею Визвольної боротьби імені Степана Бандери). Планується участь голови Івано-Франківської обласної «Просвіти» С. Волковецького;

20 липня о 13.00 у Народному домі м. Рожнятова (організатор – Левко Юречко);

20 липня о 18.00 у Палаці культури «Мінерал» м. Калуша (вул. В'ячеслава Чорновола, 20) (організатор – член Історичного клубу «Холодний Яр» та голова Української вільної бібліотеки Станіслав Власов);

21 липня о 18.00 у Народному домі м. Болехова (вул. Січових стрільців, 12) (організатор – Лариса Дармохвал, голова Болехівського відділення Союзу українок).

Пісні визвольної боротьби 1917–1920-их років на всіх презентаціях виконуватиме заслужений артист України кобзар Тарас Силенко (Київ).

Прес-служба Історичного клубу «Холодний Яр»

НЮРНБЕРҐ-2

ЗЛОЧИНИ КОМУНІЗМУ СЛІД ЗАСУДИТИ, ЯК І ЗЛОЧИНИ НАЦИЗМУ

(Продовження. Поч. на стор. 1)

Якщо Центральна Рада УНР у відповідь на «Маніфест до українського народу...» заборонила вивозити хліб до Росії, то зразу ж після встановлення більшовицької влади у Харкові у грудні 1917 року новостворений Народний Секретаріат Української Совітської Республіки дозволив вивіз хліба до Росії. Ось дійсна, не надумана, причина оголошених більшовицькою Росією воєн Українській державі: український хліб, український чорнозем та все, що з нього походить (у Фінляндії, Литви, Латвії, Естонії такого немає). Причиною став навіть не трудовий люд – виробник матеріальних благ (якому совітська влада брехливо обіцяла широкі свободи, облудність цих обіцянок довели спланові голодомори 1920–1921 років, 1932–1933 років, 1946 року, тотальні репресії української еліти і геноцид українського народу, організовані більшовиками).

В інструктивній промові, виголошеній на початку 1920 р. головою Реввійськради РРФСР Лейбою Троцьким (Бронштейном) перед більшовиками-аґітаторами, які відбували на роботу в Україну, вбачаємо уже ясну, неприкриту причину воєн між Росією та Україною: «Пам'ятайте також, що так чи інакше, а нам необхідно повернути Україну Росії. Без України нема Росії. Без українського вугілля, заліза, руди, хліба, солі, Чорного моря Росія існувати не може, вона задихнеться, а з нею – і радянська влада та ми з вами».

У результаті цих російсько-українських воєн незалежна держава Українська Народна Республіка перестала існувати й була окупована збройними силами сусідніх держав (Росії, Польщі, Румунії та Чехословаччини).

2. Масові вбивства без суду і слідства комуністичним режимом Москви під час трьох воєн комуністичної Росії проти соціалістичної України.

Перед захопленням Києва 9 лютого 1918 року М. Муравйов (начальник штабу більшовицьких військ в Україні) наказав «нещадно знищити всіх офіцерів, юнкерів, гайдамаків, монархістів і всіх ворогів революції». Революційні війська Росії вчинили криваву різанину в Києві – було розстріляно від 10 до 30 тисяч осіб (у перший день – не менше 3 тисяч), переважно російських та українських старшин (офіцерів), котрі мали посвідчення Центральної Ради, громадських діячів і тих, хто розмовляв українською мовою.

Людей (здебільшого свідомих українців) **розстрілювали й вішали без суду і слідства** (свідчення Юрія Горліса-Горського у спомина х «Холодний Яр») і надалі під час встановлення більшовицької влади в Україні, не кажучи про насильства, наругу, ґвалтування тощо.

«...Сліпий безупинний червоний терор – ознака розгубленості, зростаючої жорстокості, що супроводжує, звичайно, не свідомість сили й певності становища, а відверто скажу – страху» (лист вісімнадцятий російського письменника В. Г. Короленка до голови Совнаркому України К. Г. Раковського). Йдеться про звинувачених у змові трьох дівчаток 17-ти та 18-ти років, які все-таки були страчені: «Додати до цього нічого, – робить висновок Короленко. – Навіть при царській владі соромилися страчувати дітей, та ще в адміністративному порядку», без суду. «Нині в Українській Республіці таке адміністративне дітовбивство вже набуває характеру «побутового явища» (лист дев'ятнадцятий В. Г. Короленка до К. Г. Раковського).

На українських землях більшовики масово застосовували інститут **(принцип) заручників** – за вбитого комуніста, чекіста, якщо не знаходили убивцю, розстрілювали за списком сотню людей: дітей, жінок – без розбору.

Із листів В. Г. Короленка до голови Совнаркому України К. Г. Раковського і міністра освіти Совітської Росії А. В. Луначарського звучить засудження більшовицького терору і тортур: «...вам не викреслити зі своєї історії таких самих масових страт заручників. Цими днями в «Известиях» було надруковано про розстріли без суду, за розпорядженням кременчуцької «чрезвичайки» (лист перший до Раковського).

До того ж, коли у лютому 1920 р. РРФСР відмінила смертну кару, Всеукрревком (Всеукраїнський революційний комітет) за підписами Петровського, Затонського та інших вершителів «диктатури пролетаріату» на українських землях видав постанову про **збереження розстрілів на території Української Совітської Республіки як кримінального покарання**.

3. Нехтування прав громадянина.

Цей злочин московського комунізму виражається в тому, що після проведення виборів до Установчих зборів у Росії, щойно більшовики побачили, що вони не набрали більшості в Установчих зборах (набрали до 10 відсотків), то силою зброї ці Збори розігнали. В Україні вибори до Установчих зборів більшовики не дали провести, тому що йшла перша російсько-українська війна.

4. Спланові масові голодомори – злочини геноциду совітсько-більшовицької влади проти українського народу.

Нова московсько-більшовицька влада безцеремонно у селян за «продразвйорсткою» забирала хліб для «голодуючого» пролетаріату Москви і Петрограда. До того ж, Південь України та Поволжя у 1921 р. вразила посуха, з нею і голод. Якщо про голод у Поволжі сповістили світ і прийняли допомогу, то українська трагедія до грудня 1921 р. замовчувалася так само, як і кримськотатарська у Криму. ...За дефіциту зернового забезпечення 46 млн. пудів по Україні у 1922 р. до кінця року з республіки вивезли 37 млн. пудів у Росію та ще 135 млн. пудів за кордон...

Зрештою, замовлена Кремлем і підігріта телеграмами Леніна практика насильницької викачки продовольства з України у 1921–1923 рр. призвела до голодної смерті до 3 млн осіб (Запорізька, Одеська, Миколаївська, Херсонська та інші губернії)... Таким плановим голодом Москва вирішила свої продовольчі проблеми й покінчила з опором українського селянства.

9 серпня 1921 р. Короленко пише до Горького: «Мій висновок, який я зробив: сьогоднішній голод – не стихійний. Він є породженням надмірної поспішності, порушений природний перебіг праці, вести перед покликані гірші елементи, найнетрудоздатніші, і їм надана перевага, а найтрудоздатніші придушені... І якщо це не припиниться, можна чекати голоду і наступного року і далі...»

Голодомор 1932–1933 років – масовий-штучний голод у 1932–1933 роках, що призвів до багатомільйоних людських втрат у сільській місцевості на території Української РСР та Кубані, переважну більшість населення яких становили українці, викликаний свідомими й цілеспрямованими заходами вищого керівництва Совітського Союзу і Української РСР на чолі зі Сталіним, розрахованими на придушення українського національно-визвольного руху і фізичного знищення частини українських селян.

У дослідженнях Джеймса Мейса та Роберта Конквеста автори доводять, що голодомор відповідає загальноприйнятому визначенню геноциду.

Совітське керівництво ставило перед собою дві мети. По-перше, загнати селян у колгоспи і збільшити обсяги хлібозаготівель. По-друге, зламати класовий і національний рух опору, який на хвилях українізації набував обертів.

7 серпня 1932 року з'явилася постанова ВЦВК і РНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперативів та про зміцнення суспільної (соціалістичної) власності», відома під назваю «Закон про п'ять колосків». Розкрадання майна колгоспів каралося **розстрілом, навіть дітей з 12 років**, за «пом'якшуючих обставин» – позбавленням волі на строк не менше 10 років.

У листопаді 1932 року комісія Молотова запровадила систему спеціальних бриґад з видобуття зерна («червоних валок»). Загалом, до таких бриґад входило понад 110 тисяч добровольців, набраних з-поміж селян, які таким чином намагалися врятуватися від голодної смерті – вони одержували певний відсоток від вилученого зерна і харчів (від 10 до 25 відсотків).

На Північному Кавказі репресії стосувалися переважно кубанських українців, які до голодомору становили більшість населення реґіону.

18 листопада 1932 року вийшла Постанова ЦК КП(б)У про заходи щодо посилення хлібозаготівель, згідно з якою окремі господарства за невиконання планів хлібозаготівель каралися натуральними штрафами, тобто конфіскацією 15-місячної норми м'яса. Через два дні вийшло рішення Раднаркому УРСР, згідно з яким натуральні штрафи дозволялося застосовувати також щодо колгоспів. Згодом перелік компенсаційних харчів розширили картоплею і салом, наприкінці року – продуктами тривалого зберігання. Під вилучення підпали всі колгоспи УРСР, за винятком півтори тисячі. Отже, практично по всій Україні каральні органи конфісковували все продовольство.

Восени 1932 року в Україні й на Кубані у тих, хто не виконав хлібозаготівельного плану, тобто у переважної більшості селян, останні запаси продовольства були конфісковані (свійська худоба і птиця, а також – незернові продовольчі продукти тривалого зберігання – сало, картопля, цибуля, буряки, сушеня тощо). У результаті голод переріс у голодомор. **Такої конфіскації незернового продовольства, тобто терору голодом, в інших реґіонах СРСР не спостерігалося**. Отже, сталінська тоталітарна держава здійснювала масові репресії не тільки за соціально-класовими, а й за національними ознаками.

За підсумками судової справи за фактом голодомору у 2010 році було встановлено, що кількість людських втрат від голодомору 1932–1933 років становить 3 мільйони 941 тисячу осіб (за іншими даними – до 7 млн.). Також за даними слідства було визначено, що втрати українців у частині ненароджених

становлять 6 мільйонів 122 тисячі осіб.

Із повідомлення всесоюзного переселенського комітету при раднаркомі СРСР «Про переселення на Україну колгоспників з інших територій країни»: «29 грудня 1933 р. Терміново. Таємно. Нач. ҐУЛАҐ ОГПУ тов. Берману. ВПК при СПК СРСР при цьому супроводжує оперзведення № 38 про переселення на Україну станом на 28 грудня цього року. Водночас ВПК при СПК СРСР повідомляє, що наданий план переселення виконаний на 104,76 відсотка. Всього переселено 21 856 колгоспних господарств, 117 149 осіб, 14 879 коней, 21 898 корів та 38 705 голів різної худоби. ...На 28 грудня 1933 р. відправлено 329 ешелонів. Заст. голови ВПК при СПК СРСР Рудь».

12 січня 2010 року Київський апеляційний суд визнав, що **Сталін, Молотов, Каганович, Постишев, Косіор, Чубар та Хатаєвич** вчинили злочин геноциду, передбачений частиною 1 статті 442 Кримінального кодексу України (геноцид), який відповідно до Конвенції ООН від 26 листопада 1968 року не має терміну давності, та закрив кримінальну справу на підставі пункту 8 частини 1 статті 6 Кримінально-процесуального кодексу України, у зв'язку з їхньою смертю.

У 1946 Сталін, Хрущов та їхня більшовицька партія поставили собі завдання приборкати український народ, чоловіки якого, залишившись живими на фронтах Другої світової війни, принесли правду про заможне життя в європейських країнах «без колгоспів», а в Західній Україні завданням було – загнати українських селян у колгоспи, відібравши при цьому дідівські і батьківські землю, худобу, ремонент. Досвід у більшовиків був з 1928–1934 рр., скористалися і випробуваним методом – голодом. Хліб був: і резервний на складах, і ешелонами відправлявся у «звільнені» країни Європи (навіть до Східної Німеччини!), щоб задобрити, схилити до комуністичної ідеології. А «свій» народ умирав голодною смертю – більше мільйона українців не вдалося врятувати УПА, ОУН та селянам Західної України (але ж скільки мільйонів урятували!).

Отже, комуністична влада Кремля тричі вчинили геноцид проти української нації (геноцид – навмисне і систематичне винищування расових або національних груп цивільного населення на визначених окупованих територіях із метою знищення визначеної раси і прошарку націй чи народностей, расових і релігійних груп).

5. Масові репресії 1928–1955 рр. здійснювалися під керівництвом комуністичної партії СРСР.

Масові вбивства під час репресій 1928–1955 рр. **здійснювалися під керівництвом комуністичної партії СРСР** за принципом Сталіна «з побудовою соціалізму класова боротьба загострюватиметься». Репресії насамперед спрямовувалися проти українського народу, у першу чергу, української інтеліґенції. Кількість жертв – до 11 млн. по всьому Совітському Союзу. Розстріли призначалися без суду і слідства – трійками, іншими спецуповноваженими органами, виконувалися негайно. Докази – масові захоронення у Биківні під Києвом, під Вінницею тощо. У 1937 Хрущов, наприклад, доповідав у Москву, що план репресій виконаний і просив ще надати квоти для України по 1-ій (розстріл) та 2-ій категоріях, тому що є по кілька тисяч претендентів на кожну категорію!

Могили с. Биківні простяглися на цілий кілометр під Києвом. НКВС став хоронити свої жертви ще з 1925 року. Всього там захоронено близько 130 тис. осіб. Під час окупації в період Другої світової війни фашисти створили комісію для розслідування поховань під Биківнею і відкрили світові звірства сталінського режиму, щоб очистити себе, не забувши поховати більше 6 тис. жертв свого окупаційного «нового порядку». У 1989 р. державна комісія на чолі з Міністерством Внутрішніх Справ СРСР доводила, що під Биківнею свої жертви хоронили фашисти. І тільки після відновлення незалежності України у 1991 році 4-та державна комісія дійшла висновку, що більшість жертв захоронені у 1937–1940 рр. Зараз відомо близько 30 тис. імен розстріляних і похованих під Биківнею.

За останній рік завдяки роботі громадської організації «Меморіал», Національного інституту пам'яті України, СБУ України встановили ще 14 тис. імен жертв сталінського режиму у могилах Биківні, а по Україні встановили ще 18 місць поховань репресованих більшовиками. Адже такі місця поховань були у кожному обласному та районному центрі, а також – у містечках України. За свідченнями архівів, більшовицькі керівники звітували перед найвищим начальством, як вони забезпечують схоронність поховань. Наприклад, у Харкові зверху могил наливали 1,5 м шар бетону, у Дніпропетровську – оголосили, що там поховані тифозні.

Пізніше член Політбюро ЦК КПРС О. Яковлєв писав у спогадах: «Жодної похвали на адресу Сталіна ви від мене не дочекаєтеся. Це ж треба – не втомлюючись підписати особисто протягом 1937–1938 рр. 366 списків на розстріл 44 400 осіб. І ті, хто зараз тягає на майданах і вулицях портрети Сталіна або червоний прапор, – тримають не древко у руках, а кістку розстріляної Сталіним та його більшовицьким режимом людини».

У 1989 р. відкрили поховання репресованих під Хмельницьким. В одній із могил виявили кістяки молодих людей – семінаристів духовної семінарії, одяг виявили в кутку могили – в ряси були загорнені голови і тут же – сокира. Старі люди двох сіл, через які возили репресованих на розстріл, згадали, що одного разу з кузовів авто дуже красиво молодими сильними голосами репресовані співали «Ще не вмерла...» Чекісти не пощадили молодих життів, а за пісню садистськи повідрубували голови уже розстріляним.

Для масового терору комуністи сфабрикували карні справи: «справа СВУ» – 30 тис. репресованих, Шахтинська справа, за якою була знищена інженерно-технічна інтеліґенція Донбасу.

Підрахунки депортованих, ув'язнених і вбитих мешканців Західної України в 1939–1941 рр. виявили, що більшовицький режим репресував у 3–4 рази більше людей, ніж гітлерівці у 1941–1944 роках.

Від 22 до 28 червня 1941 року працівники НКВС, уже знаючи про наближення німецьких військ, не маючи змоги евакуювати численних політичних в'язнів, знайшли нечуване «вирішення проблеми» – розпочали нашвидкуруч розстрілювати людей у тюрмах Львівщини, Івано-Франківщини, Тернопільщини, Київщини, Дрогобича, Вінниці, Луцька тощо. У Саліні енкаведисти стратили і скинули в шахту 3,5–5 тис. політв'язнів. До 22 тис. осіб замордовані тільки у тюрмах Західної України! Тюрми були переповнені трупами закатованих і розстріляних! Деякі тіла були настільки понівечені, що більшість жертв поховали на цвинтарях у спільних могилах. В Лучицях Сокальського району енкаведисти розстріляли священика та його синів, у Бродівському районі розстріляли новобранців Червоної армії, аби ті не потрапили в полон до гітлерівців.

У 1951 році студенти Харківського держуніверситету відмовилися складати іспити російською мовою. Більшовицький режим розправився немилосердно: 33-ох розстріляли, 800 репресували.

У 1962 році під час грошової реформи совітський уряд спровокував підвищення цін на продукти харчування. У Новочеркаську робітники вагонобудівного заводу вийшли на мирну демонстрацію з червоними прапорами і портретами Леніна. Комуністична влада без докорів сумління дала команду стріляти по мирних демонстрантах бойовими набоями. У результаті 22 особи були вбиті, 39 поранені. Потім проводилося розслідування і був суд, совітський, «самий гуманний»: 7 учасників демонстрації були розстріляні за рішенням новочеркаського суду, ще 130 репресовані – засуджені до позбавлення волі на різні терміни.

В. ДЯЧЕНКО

(Далі буде)

ДУХОВНЕ

МОЛИТВА ДО ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ

Пресвята й Пречиста Діво Маріє, Царице неба й землі, Мати нашого Господа Ісуса Христа і наша Мати.

Ми ж діти Твої, благослови нас і дай нам – усе те, чого нам треба, щоб наше життя могло бути правдиво християнським і бодай трохи щасливим.

Благослови нашу Батьківщину,Україну, благослови ввесь український народ, благослови всі наші родини, дай їм дочасний добробут і здоров'я, а ще більше – Божу благодать і чесноти християнського життя. Поблагослови й кожного з нас зокрема, благослови на подвиги, на труднощі, на боротьбу християнського життя.

Випроси нам великих святих, героїв християнської любові, дай нам багато святих батьків, які вели б численних нащадків дорогами християнської мудрості й справедливості.

Дай нам багато святих матерів, які виховували б численних дітей у Божому страху, любові до свого народу й любові до ближнього. Дай нам матерів, повних геройської любові, які ту любов передали б дітям і онукам.

Дай нам мужніх провідників на церковній і народній нивах, а над усе – дай нам бути правдивими Твоїми дітьми, Тебе як Матір любити й бути вірними до смерті святій Христовій вірі та Його святій Церкві. Амінь.

Митрополит АНДРІЙ

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

(дійшла з Черкащини, із монастирів півдня України)

Україно! Молюся за тебе,
Як за матір гріховно святу,
За блакить твого вічного неба
І за ниву твою золоту.

Україно! Молюся за славу,
За твою непокору століть,
За столицю твою златоглаву,
Що в квітучих каштанах стоїть.

Україно! Молюся за мову,
За божественну мову твою
І за вроду твою калинову,
Від якої добрішим стаю.

Україно! Молюся за пам'ять
Убієнних за волю синів,
І за тих, що у душах запалять
Промінь світла, щоб край зайснів.

Україно! Лише в милосерді
Час єднання братів настає
А всі душі є наші безсмертні,
За безсмертя молюся твоє.

Отче наш! Не згуби наші душі
Все минає – ридай не ридай.
Прости, Боже, гріхи Україні
І у рабство упасти не дай!

Подала ***Михайлина БОДНАР***

ОЙ ВСТАВАЙ, ВСТАВАЙ!

Триста літ *(двічі)* минає
Як наш брат в кайданах вмирає
На українській землі.

Приспів:
Господи, Господи, помилуй *(двічі)*
Наш український народ.

Щоби ті кати повмирали,
Що для нас тюрми збудували
На українській землі.

Приспів:

А ми тії тюрми поруйнуєм,
Ми ще раз Вкраїну збудуєм
На українській землі.

Приспів:

Ой вставай, ой вставай, Богдане,
Хай ще раз Україна встане
На українській землі.

Приспів:

Ой вставай, ой вставай, народе,
Здобувай Вкраїні свободу
На українській землі.

Любов ШУБКА

ТРАДИЦІЇ

ВТАМУВАННЯ СПРАГИ

Вже стало традицією проводити літературні читання у Музеї Марійки Підгірянки. Цьогорічними гостями своєрідних Підгірянчиних читань були учасники семінару бібліотекарів Надвірнянщини, яких перед музеєм хлібом-сіллю та вервечкою віршів і пісень з творчості відомої української поетеси Марійки Підгірянки зустріли діти у вишиванках, вихованці класовода Василини Дмитрівни Левицької. До присутніх з привітальним словом звернулася очільник районних бібліотекарів, пристрасний організатор письменницьких зустрічей у місті нафтовиків Марта Кушнерчук.

Опісля присутні ознайомилися з музейною експозицією, виставкою до 70-річчя краєзнавця, на жаль, вже покійного, лауреата просвітянської премії імені Марійки Підгірянки Василя Слезінського – першопрохідця творчими шляхами своєї славної землячки. Тут зібрані унікальні документальні матеріали з його архіву, які передала дружина Ірина Марківна, згідно з заповітом чоловіка.

Далі у невеликій конференц-залі ще довго витав дух поетичного й прозового слова. Спершу лірику Марійки Підгірянки читала вчителька місцевої школи Валентина Щерб'юк. Потім дивували своїми новелами бібліотекар з Саджавки – член Національної спілки письменників України Галина Христан, заодно подарувала музейній книгозбірні свою нову книжку «Вірність».

Насамкінець автор цих рядків, завідувач Музею Марійки Підгірянки, подарував усім бібліотекарям збірочки творів Марійки Підгірянки «Три віночки» в упорядкуванні вже згаданого Василя Слезінського, а потім зробив екскурсію центральною вулицею Білих Ослав, яка носить ім'я поетеси тут народженої. По обидва боки, яку прикрашають архітектурні та природничі пам'ятки і пам'ятники. Зупинилися біля джерела чистої води, над яким збудована оригінальна капличка. Словом, на святі в Білих Ославах втамовували спрагу не тільки духовну, але й тілесну.

Василь ЛЕВИЦЬКИЙ,
член НСЖУ, Надвірнянський район

ІНТЕРВ'Ю З ПРИВОДУ

СПІВАНОЧКИ ЄДНАННЯ

В ніч на Івана Купала, як повідомляла «Галицька Просвіта», феєрверковим гала-концертом на високогірній галявині під лісом, де причаївся з десяток хат хутірця Космачівка, присілка села Космач, що на Богородчанщині, під гучні концертні номери завершився І Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Прикарпатські співаночки-2012», в якому взяли участь понад 100 виконавців і мистецьких колективів з усіх куточків України. Звісно ж, найяскравішою зорею яскравого мистецького свята була участь у ньому корифея української пісні, Героя України, академіка Дмитра Гнатюка. Промотором фестивалю став Нестор Мартинець, інтерв'ю з яким пропонуємо читачам.

М. С.: Несторе Михайловичу, ось і закінчився фестиваль, визначені й нагороджені переможці. Отож хочу як ініціатора спитати, хто допоміг реалізувати цей проект.

Н. М.: Я переконався, що, коли є бажання, можна зробити багато, особливо на підтримку української мови, коли треба єднати лівий і правий береги Дніпра, тобто Східну і Західну України. І я вважаю, що це нам вдалося тому, що до нас приїхали обдаровані виконавці різного віку з усіх реґіонів України: з Луганська, з Тернопілля, з Буковини, з Полтавщини, з Херсона, зі Львівщини, з Хмельницького, з Харкова і, звичайно, найбільше – з нашого Прикарпаття. Що мене спонукало до проведення цього свята? Як ініціатор їздив по багатьох фестивалях, аналізував їх, і в мене виникла думка провести фестиваль в селі Космачі. Я поділився ідеєю з головою сільської ради – ентузіастом, поціновувачем української мови й української пісні і танцю Ярославом Климпусем. І ми взялися до реалізації задуманого: офіційно зареєстрували фестиваль, звернулися до голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка, і він посприяв у організації. Дещо іронічно сприйняв нашу ідею голова Богородчанської райдержадміністрації Володимир Єфимчук, але, зрештою, погодився нам допомагати. Ми знайшли порозуміння і з управлінням культури облдержадміністрації. Та весь тягар організації ліг на наші з паном Климпусом плечі. Реальну підтримку отримали від депутатів обласної ради Ігоря Луканя, Олександра Шевченка і голови правління одного з благодійних фондів Володимира Грабовецького. Не просто було вирішувати питання поселення учасників фестивалю і організацію роботи журі. І тільки розподіл і точне виконання кожним із вищеназваних керівників своїх обов'язків забезпечили нам успішне проведення. Не відмовили нам і шановні члени журі, яке очолив славетний Дмитро Гнатюк.

М. С.: Якщо вже згадав Героя України, академіка Дмитра Гнатюка, то це ж – візитівка фестивалю…

Н. М.: Безперечно, я горджуся тим, що він погодився приїхати до нас. Ми виростали й виховувались на його піснях, пам'ятаємо його у розквіті сил, коли ним захоплювалась не лише Україна, але і весь світ. Знаємо його як великого патріота України, рідної мови і нашої української народнопісенної традиції. Його присутність забезпечила половину успіху й підняла планку виконавської майстерності. Багато людей приїхали до нас, щоб просто подивитись на цю славну людину. Зрештою, всі зрозуміли важливість цієї події. Область і район відремонтували дорогу до урочища Космачівка.

М. С.: Несторе Михайловичу, як виступили на фестивалі наші молоді митці, чи спостерігається їхнє творче зростання?

Н. М.: Добрих прикладів чимало. Звання заслужених артистів отримали Оксана Микицей та Ірина Батюк. Ряд конкурсів виграли Христина Олексин, Руслана Денега, Ярослав Бурлачук, Оксана Сливка, моя внучка Юліанка. Хочу сказати, що співають вони пісні, покладені на музику композитором Іриною Батюк, яка написала на мої слова понад сорок творів і удостоєна звання заслуженого діяча естрадного мистецтва. Є в нашій обласній асоціації й Ірина Шабан, удостоєна звання заслуженої артистки, пісенний бард Левко Боднар, композитор Леся Соболевська, Василь Григорук, Юля Шабан. Нещодавно на Всеукраїнському фестивалі в Гусятині, що на Тернопіллі, ми завоювали шість перших місць і чотири других. А ще раніше, на Міжнародному фестивалі «Українська рапсодія» у Львові, – вісім перших і других місць. На конкурсі християнської пісні у Польщі наша Оксана Сливка зайняла перше місце з моєю піснею «Доброта».

М. С.: Наскільки переконливо прозвучали «Прикарпатські співаночки» в плані утвердження української мови?

Н. М.: По-перше, всі пісні на фестивалі звучали українською. По-друге, багато пісень були присвячені українській мові. Любов до рідної мови, до України червоною ниткою проходила через усі номери фестивалю. Зрозуміло, як на перший раз, траплялись і прикрі моменти, але можу сказати, що фестиваль виконав свою місію захисту української мови й популяризації української пісні.

Розмову вів ***Микола СИМЧИЧ,***
на хуторі Космачівка біля ватри в ніч на Івана Купала

ГУМОРЕСКА

ПРАКТИКА

Пішла вчитисі Гануся із села до міста.
А була то дівка пишна, як з білого тіста.
Хоч було їй лиш шіснаціть, а так віглядала,
Ніби усі вісімнаціть за плечима мала.
А ще скажу, що то була роботяща дівка.
По науці хтіла стати повар-покоївка.
Вже рік з лишним, як в'на тоту науку долає
І ось іти на практику на два тижні має.
Ганусина білесенький халатик оділа,
На голову ще біліший чепчик начепила,
Довгі нігті обрізала попри самі пальці –
Так сі туда віщипала гей ніби на танці.
Надієсі, що там її навчут всьо робити:
Заказ взєти, стіл накрити, ще й їсти зварити.
Бо по-хлопськи тирльопанку зварґанити вміла,
Та по-панськи навчитисі варити хотіла.
Прийшла вона на практику,
та й в порозі стала,
А кухарка як надлетит, як та чорна ґава:
«Чого стоїш ніц не робиш, вітріщила очи?
Ану раз-два марш на мойку,
чи, може, не хочиш?!»
Миє миски Ганусина вже трету годину,
Змучиласі й хоче їсти аж сі точит слина.
Каже старшій, що голодна,
та й чи мож' присісти.
А кухарка: «Плати гроші, коли хочеш їсти.
Як'іс прийшла на практику, нема чо сидіти.
Ану скоро до роботи, як щось хочиш вміти».
Миє миски Ганька тиждень,
та й другого трошки,
Ніц не видит, лиш помиї, тарелі та й ложки.
Та й як єнчі на практику почерез день ходє,
То в'на ніц не пропускає, щоднини приходе.
Але якось з Ганусинов біда сі зробила –
З'їла на смак щось не свіже, та й сі отруїла…
Не йде рано на практику, бо тєжко хорує
І не знає, що на неї вже напасть пантрує.
Телефон сі від досвітку дзвонит-надриває,
Бо кухарка з того боку кричит та волає:
«Чого тебе нема ниньки? Де ти сі поділа?
Миски нема кому мити! А чи ти здуріла?!»
Прийшла Ганька на другий день
Та й мало не впала –
Гора мисок непомитих на неї чекала.
Миє вона тоті миски, аж спина німіє,
А варити, як не вміла, так далі не вміє.
Як не знала, так не знає, як на стіл накрити,
Зато дуже добре знає, як тарелі мити.
З тєжков бідов ту практику Гануська скінчила,
А нічого порєдного так сі не навчила.

Настя ПОКУТЯНКА

УСМІХНІТЬСЯ

* * *

– Мене, друже, дуже непокоїть те, що моя дружина останнім часом часто вигукує уві сні: «Не щипайте, куме, бо зіпхну з ліжка».

– Тю-у-у! Яка ж у тебе може бути підстава для занепокоєння?! Адже ж вона погрожує кумові, а не тобі.

* * *

На темній вулиці грабіжник перестріває даму:

– Роздягайтесь!

– Ви хочете мене зґвалтувати? – питає дама.

– О ні, прошу не думати про мене так погано. Я не збиткуюсь над жінками, це вже занадто. Я лише обіцяв своїй дружині принести імпортне барахло.

* * *

– Давненько не бачу тебе з тією блондинкою, з якою ти колись усюди ходив.

– А вона вийшла заміж.

– За кого?

– Та ж за мене.

* * *

Після весілля молода, випроваджуючи гостей, вибачливо каже:

– Даруйте, люди добрі, може, що не так було на весіллі, то вибачайте. Я ж уперше виходжу заміж, вдруге буде краще.

ЮНІ ТАЛАНТИ

ПІСНЯ В ЖИТТІ ДОПОМАГАЄ

Соломійка Шуляр – відмінниця-дев'ятикласниця Угринівської школи, а ще – опановує мистецтво гри на народному інструменті, бандурі, в ДМШ № 1 у викладача – заслуженого працівника культури Галини Вівчаренко.

Саме любов до пісні й привела дівчинку в музичну школу, адже змалку з радістю відвідувала концерти, які давав у селі сімейний колектив родини Вівчаренків. Їхні пісні дуже подобались Соломійці і вона також захотіла грати на бандурі й співати.

За кілька років навчання дівчинка вже добре грає, її включать у концерти. А з якою радістю сприйняла вістку про те, що ансамбль бандуристів під керівництвом її вчительки в складі обласної капели бандуристів запросили на Інтернет-радіо записувати твори Тараса Шевченка до 200-річчя від дня народження Кобзаря. Поїздка в Брюховичі принесла багато незабутніх вражень.

Соломійка дуже задоволена навчанням у педагогів музичної школи, адже, окрім уроків, вона разом з учителями Галиною Михайлівною, Зориною Олегівною та учнями виступали і на фестивалі «Коляда на Майзлях», на конкурсі «Духовність України» в Києві, на звітних концертах у школі, в Угринові, на радіо «Дзвони», конкурсі «Новорічна феєрія». Приємно було виступати разом із товаришками – Елеонорою Джичкою і Христиною Сорокою на творчому концерті юної співачки з Бурштина Софійки Терлецької «Виколисана на українських піснях», який організувала «Просвіта».

Із програмою «Просвіти» «Виколисана на українських піснях» вихованці Зорини Валіхновської, Галини та Лесі Вівчаренків провели творчий звіт, який проходив у травні на Майзлях, а ТБ «Галичина» підготувало відеозвіт, тож усі можуть потішитися, які талановиті діти зростають у ДМШ № 1.

Соломійка говорить, що пісня їй в житті допомагає, бо навчання в школі приносить радість, а в домашній праці вона завжди з піснею. І братика до пісні привчає. І так сонячно на душі, так затишно в хаті, коли дівчинка співає і дякує Богові, що мама віддала її до музичної школи, де черпає стільки радості й любові до життя.

Любов ЗОРІНА

Наступне число «Галицької Просвіти» вийде 2 серпня.